

**Hållbar odling
från teori
till praktik**

Sidan 12–15

**Konceptet
som går hem
på Trollenäs**

Sidan 16–17

**Växthuset
stöttar handel
via mobil**

Sidan 24–25

Groddden

Nr 3

Maj 2021

En medlemstidning
från Lantmännen

www.lantmannen.se

**Digital debatt under
årets stämma**

Sidan 4–5

**Satsning på gluten
– en milstolpe**

Sidan 6

**Maskin
i nytt
samarbete**

Sidan 8

Första korsningen för framtidens ärter

Sidan 20–21

Lantmännen

Signerat

REDAKTION

Grodden, Lantmännen, 205 03 Malmö
Tel växel: 010-556 00 00
grodden@lantmannen.com

CHEFREDAKTÖR

Anna Carlström
Tel: 010-556 09 68
anna.carlstrom@lantmannen.com

REDAKTÖR

Helena Holmkrantz
Tel: 010-556 06 43
helena.holmkrantz@lantmannen.com

LAYOUT

Jan Reinerstam, Pagarango

OMSLAGSBILD

Eva Wilson Johansson korsar ärtplanter i ett nytt förädlingsprogram. Bild: Hans Jonsson/Cumulus information

UPPLAGA

Grodden är Lantmännenkoncernens informationstidning till ägarna. Lantmännens medlemmar (ägare) får tidningen som medlemsförmån. Upplagan är cirka 32 000 exemplar. Tidningen utkommer med 6 nummer per år. Tryckeri: V-Tab i Landvetter

DISTRIBUTION

Tidningen distribueras som posttidning B till ägarna. Den distribueras även internt inom Lantmännen.

ADRESSÄNDRING

Medlemmar: Meddela kundregistret.
Tel 010-556 00 00
cf.ssc.kundregister@lantmannen.com
Övriga: Kontakta redaktören

ANNONSBOKNING

Mediavalet
Kontaktperson: David Martinez-Lundström
E-post: david@mediavalet.se
Tel: +46 735 699 350

ANNONSMATERIAL

Tekniska upplysningar: Annonser ska levereras till Mediavalet som tryckfärdiga pdf-filer, bilder i 300 dpi. E-post: david@mediavalet.se

ANNONSFORMAT (i mm) och priser

Format	Mått (mm)	Pris
1/1 sida (satsyta)	225x320	18 500:-
1/1 sida (utfallande*)	250x350	18 500:-
1/1 sida (sista sidan*)	250x300	20 500:-
1/2 sida (stående)	106x320	10 500:-
1/2 sida (liggande)	225x155	10 500:-
1/4 sida (stående)	106x155	5 600:-
1/4 sida (liggande)	225x74	5 600:-
1/8 sida (stående)	49x155	3 100:-
1/8 sida (liggande)	106x75	3 100:-

*+3 mm skärsmån vid utfallande

Moms tillkommer på samtliga priser.

Priserna ovan baseras på färdigt material, enligt tekniska upplysningar. Övrigt arbete debiteras.

PRELIMINÄR UTGIVNING 2021

(med reservation för ändringar)

Nr	Utgivning	Materialdeadline
4	21/9	27/8
5-6	14/12	19/11

Lantmännen

Lantmännen är ett lantbrukskooperativ och norra Europas ledande aktör inom lantbruk, maskin, bioenergi och livsmedel. Vi ägs av 19 000 svenska lantbrukare, har 10 000 anställda, har verksamheter i ett 20-tal länder och omsätter 45 miljarder SEK på årsbasis. Med basen i spannmål förädlar vi åkermarkens resurser för ett livskraftigt lantbruk. Några av våra mest kända varumärken inom livsmedel är AXA, Bonjour, Kungsörnen, GoGreen, Gooh, FINN CRISP, Korvbrödsbagarn och Hatting. Vårt företag är grundat på kunskap och värderingar som har funnits i generationer hos våra ägare. Genom forskning, utveckling och verksamhet i hela värdekedjan tar vi tillsammans ansvar från jord till bord. Läs gärna mer på www.lantmannen.se.

En tid av förhoppningar

Våren är här på allvar, vårsådden är klar i största delen av landet och pågående vaccineringsar gör att det är lättare att se på framtiden med tillförsikt. Jag kan också konstatera att odlingsårets höstsådd var en av de största någonsin – vilket också ofta brukar borga för goda skördar. Lantmännen presenterade i februari sitt högsta resultat någonsin och den beslutade utdelningen har aldrig varit högre – det finns alltså mycket att vara både stolt och glad för! Samtidigt befinner vi oss fortfarande mitt i pandemin – med den osäkerhet det innebär för både människor och affärer.

I samband med föreningsstämman förra året såg jag tillbaka på 2019, ett år som präglades av konsekvenserna och återhämtningen efter torkan 2018. I år kan vi se tillbaka på ett år som präglades av en världsomfattande pandemi. Jag tror att vi alla reflekterar över hur oväntade händelser kan påverka både samhälle och affärer och människor. Kanske har vi också lärt oss något, både som organisationer och människor om hur man kan hantera omvälvande förändringar. Låt mig komma till baka till det.

Sammantaget vill jag gärna säga att det varit ett fantastiskt år för Lantmännen – trots utmanande tider. Vi har sett tydlig påverkan på våra affärer på grund av Coronapandemin. Samtidigt har medarbetare på alla positioner i företaget klivit fram och tagit ett stort ansvar för att ställa om och anpassa verksamheten till ändrade förutsättningar. Och jag kan konstatera att trots flera utmanande år har vi etablerat oss på en resultatnivå på över två miljarder kronor. Lantmännens högsta resultat någonsin ger också möjlighet till den högsta utdelningen någonsin.

Den ökande lönsamheten de senaste åren har givit möjligheter till ett ökat medlemsvärde – ett värde som vi nu vill se hur man kan mäta och tydligare följa över tid. Vi vill helt enkelt kunna visa fler delar av "medlemsnyttan", ett ofta ganska diffust begrepp. Svårt - ja, omöjlig - nej! Medlem 2030 kommer ge inspel och till hur Lantmännen bidrar till lönsamheten på medlemmarnas gårdar.

För att bidra till vårt uppdrag mot medlemmarna fortsätter vi satsningarna på att stärka Lantmännens position i spannmålsvärdekedjan, både nationellt och internationellt. Satsningarna i Hargshamn, Kumla och Hammenhög känner ni väl till, men ser man till förädlingsledet är satsningarna på glutenproduktion i Norrköping och värmeförädlad havre i Kimstad också långsiktigt betydelsefulla ur ett medlemsperspektiv. Det är strategiskt viktigt att Lantmännen på olika sätt investerar i kedjan för "gröna proteiner". Ett område som har stora förutsättningar att stärka det svenska lantbruket. Internationellt sett utvecklar vi lantbruksverksamheten i Finland, något som ger möjlighet till både utveckling och synergier. Samtidigt vill jag också nämna Unibakes investeringar i Danmark, Polen och Storbritannien. Marknaden är som ni vet tuff, men vi agerar i en styrkeposition.

Som företag tar vi också ansvar i frågor om klimat och hållbarhet. Här måste Lantmännen fortsätta att visa ledarskap. Rapporten Framtidens Jordbruk, som visar att vi både kan öka skördarna och minska miljöpåverkan, följs nu av en rapport som diskuterar samma möjligheter inom mjölk- och nötköttproduktionen.

Internt inom Lantmännen har vi överträffat våra klimatmål: sedan 2009 har vi sänkt våra utsläpp med 71 procent. Och vi arbetar för närvarande med att uppdatera våra kli-

Det är strategiskt viktigt att Lantmännen på olika sätt investerar i kedjan för "gröna proteiner". Ett område som har stora förutsättningar att stärka det svenska lantbruket.

matmål bortom 2020. Frågor om klimat och hållbarhet är definitivt vår generations största utmaning.

I inledningen lovade jag komma tillbaka Lantmännens erfarenheter från pandemin, och vad vi lärt oss för framtiden. Bland framgångsfaktorerna vill jag gärna nämna betydelsen av att ha solida och ambitiösa affärsstrategier. Men utan en kultur av utmärkt ledarskap och motiverade medarbetare och tydligt genomförande går vi inte framåt. Vi måste också satsa på innovationer i affärerna – och vara beredda att ställa om till morgondagens behov. Kort sagt handlar det om att vara snabba när det vänder – och ta vara på de möjligheter som finns.

En annan viktig erfarenhet från både torkåret och pandemin är vikten en trygg livsmedelsförsörjning och ökad självförsörjning på livsmedel. Det svenska samhället har under en lång tid allt för lite fokuserat på betydelsen av att utveckla det svenska jordbruket. Jag är glad att konstatera att Lantmännen har tagit en ledarskapsroll i utvecklingen av svensk lantbruks- och livsmedelssektor. Det gäller allt från innovation via Sweden Food Arena, Grogrund som centrum för växtförädling, till den framgångsrika satsningen inom Tillväxtbolaget. Med Livsmedelsstrategin som bas ges förutsättningar till utveckling. Och en lönsam, innovativ och hållbar svensk livsmedelsproduktion.

Med det vill jag önska er alla en fin sommar med både sol och regn, och möjligheter att njuta av det fantastiska svenska jordbrukslandskapet!

Per Olof Nyman
Vd och koncernchef

Grön obligation för hållbar utveckling

Den 20 april lanserades Lantmännens nya gröna obligation på NASDAQ-börsen. Genom den gröna obligationen, som uppgår till en miljard kronor, öronmärks investerarnas tillgångar för hållbara utvecklingsprojekt.

För att finansiera initiativ med tydliga hållbarhetsfördelar har Lantmännen skapat ett nytt grönt ramverk och emitterat en grön obligation. Ramverket utvecklades i nära samarbete med Danske Bank och har granskats av en tredje part, Cicero Shades of Green, för att säkerställa att det lever upp till internationella principer för hållbar finansiering.

Hållbarhet är djupt rotat i Lantmännens DNA och vi har ambitionen att ha det gröna perspektivet i åtanke i allt vårt arbete. Vi har sedan 2009 reducerat vår klimatpåverkan och har ambitiösa mål för hållbarhetsarbetet både för vår egen produktion och för svenskt lantbruk för åren framöver. Med vårt nya gröna ramverk och en grön obligation kan vi mobilisera det kapital vi behöver för att driva på

den här agendan. Vår starka hållbarhetsprofil och en grön obligation ger oss marknadens allra bästa villkor, säger Christian Johansson, CFO på Lantmännen.

Den nya obligationen emitterades den 20 april, och utfallet var över förväntan: orderboken växte snabbt till 3,3 miljarder, en överteckning på mer än tre gånger.

Avslut gjordes på volymen en miljard med löptiden fem år. Lantmännens ramverk för gröna obligationer var väldigt uppskattat av investerare och boken för de gröna obligationerna var snabbt uppe i 3,3 miljarder SEK, säger Lars Mac Key, ansvarig för hållbara obligationer på Danske Bank som varit rådgivande i framtagandet av Lantmännens gröna ramverk.

Vad är en grön obligation?

En grön obligation är en obligation där kapitalet är öronmärkt för olika former av gröna projekt. Innan man ger ut en grön obligation måste man ta fram ett "grönt ramverk" som styr vilka typer av projekt som kan finansieras med obligationen. Ramverket granskas av en oberoende tredjepart och alla projekt inom ramverket kopplas till FN:s globala mål för hållbar utveckling (SDG).

Man brukar skilja på klimatobligationer och gröna obligationer. Klimatobligationer är en typ av grön obligation, där fokus endast är projekt som adresserar klimatfrågan.

Grön obligation är ett bredare begrepp där obligationerna kan finansiera även miljöprojekt som inte enbart har med klimatet att göra.

Växande intresse

Intresset för gröna obligationer har vuxit kraftigt på den svenska marknaden de senaste åren, och många pensions- och fondbolag väljer

i dag att investera i gröna obligationer.

Vi ser att det finns ett stort intresse för att investera i hållbara obligationer, och det är väldigt spännande att kunna möta det intresset samtidigt som vi levererar på viktiga värden för våra medlemmar, medarbetare, leverantörer och kunder. Att investera i våra gröna obligationer är en god affär rent ekonomiskt samtidigt som man med finansieringen bidrar till att skapa ett mer hållbart lantbruk och livsmedelsproduktion, säger Eva Gotthardsson, Lantmännens chef för Risk Management & Treasury.

Lantmännen har en unik position med sin vertikalt integrerade värdekedja. De leder utvecklingen inom hållbart lantbruk, vilket skapar en trygg och säker livsmedelsförsörjning samtidigt som klimatet avlastas. Det är en utveckling våra räntefonder vill vara med och bidra till, säger Erik Gunnarsson, senior fondförvaltare på Handelsbanken Fonder.

Dags att söka till managementprogram

Nu finns det åter möjlighet att ansöka till managementprogrammet för det gröna näringslivet, MPG.

Programmet kräver inte någon akademisk utbildning utan vänder sig till den som driver företag i de gröna näringarna och som har för avsikt att växa. Deltagarna får insikter i tekniken och marknadens möjligheter. De får också mer kunskap om finansiell analys och styrning samt verktyg för att leda verksamheter i förändring. Utbildningen består av fyra moduler om vardera tre dagar och startar i november 2021.

Utbildningen ges av Handelshögskolan Executive Education i Stockholm i samarbete med Lantmännen, LRF, Länsförsäkringar och Gröna arbetsgivare.

Läs mer på exedsse.se/management-programmet-for-de-grona-naringarna

Aktuell ekonomisk information

Gör fyllnadsinbetalning före den 30 juni

Medlemmar som inte uppfyller grundinsatsen eller sin beräknade insatsskyldighet kan göra fyllnadsinbetalning via kontant inbetalning senast 30 juni. Beställ blankett och få mer information från avdelningen för Ägarrelationer.

Minimiomsättning är grunden för medlemskap

Enligt Lantmännens stadgar behöver man som medlem omsätta i snitt minst 10 000 kr per år med Lantmännen över den senaste femårsperioden, 2016–2020. Under maj månad informerar Lantmännen via brev dem som berörs om hur man kan agera under 2021 för att kunna fortsätta vara medlem i Lantmännen.

Logga in på Lm² Ekonomi

Via Lm² Ekonomi får du snabb överblick på dina konton. Du kan se öppna fakturor och avräkningar

samt få ut dokumentation såsom avräkningskopior, medlems- och årsbesked samt övriga utdrag kopplade till dina konton, exempelvis kontobesked.

En annan stor fördel är också att man som ägare till kontot kan tilldela andra användare behörigheter, exempelvis sin revisor, ekonomistyrningskontrollör eller redovisningskonsult.

Om du som är medlem vill handla med emissionsinsatser lägger du enkelt en elektronisk order direkt i Lm² Ekonomi. Observera att det är endast du som är ägare till kund-

numret i Lm² som kan lägga en elektronisk order. Inloggningen sker med BankID. På Lm² Ekonomi finns uppgifter om saldon samt hur årets utdelningar har fördelats på dina konton. Du kan även göra utbetalningar från sparmedel eller regleringar.

Så använder du sparmedelskontot

En kort påminnelse om hur du som medlem får använda ditt sparmedelskonto. Du kan endast sätta in medel på sparmedelskontot för att delta i emissionshandeln. Andra insättningar är således inte tillåtna.

Om du behöver göra en extra insättning till sparmedelskontot för att delta i emissionshandeln, kontaktas Kassatjänst, telefon 0771-111 225 eller cf.ssc.kassatjanst@lantmannen.com. För sparande i Lantmännen hänvisas till e-kapitalkonto medlem i Lantmännen Finans.

Har du frågor?

Du når avdelningen för Ägarrelationer på telefon 010-556 32 20 eller medlem@lantmannen.com

Handel med emissionsinsatser

Orderperiod Nr	Antal köp styck	Antal sälj styck	Transaktionspris procent	Omsatt volym styck
2020				
11	21	44	128	2 771 397
12	22	60	130	4 669 500
13	25	62	128	4 450 563
2021				
1	25	53	130	4 381 761
2	29	102	134	7 739 615
3	5	59	140	4 981 866

Kompletterande information, handelsperioder, handelsregler och orderblankett för köp/sälj finns på Lantmännens hemsida lantmannen.se/emissionshandel

Kontoöversikt och gällande räntesatser

Lantmännen Lantbruk/ Maskin SE	Aktuella räntesatser 1 maj 2021
Kundreskontra	
Fakturor, dröjsmålsränta	efter förfallodag 11,80 %
Kundreskontra	
Finansieringstjänst	efter förfallodag 5,45 %
	efter nytt förfalldatum 11,80 %
Avräkningskonto fr o m 5 juni	tillgodo 0,00 %
Avräkningskonto	skuld 1,80 %
Avräkningskonto	spannmålsförskött 1,80 %
Avräkningar, disponibelt	endast medlemmar 0,60 %
Sparmedel	endast medlemmar 0,60 %

Har du frågor om dina konton eller sparmedel? Kontakta cf.ssc.kassatjanst@lantmannen.com

Digitala diskussioner och festligt firande. Det är årets föreningsstämma i korthet. Precis som förra året blev det en hybridstämma med ett litet fåtal, covidtestade, på plats på huvudkontoret i Stockholm och resterande deltagare vid datorerna hemma. Efter stämmobeslut kan Lantmännens medlemmar nu se fram emot högsta utdelningen någonsin, totalt 902 miljoner kronor.

Debattglad stämma

Att det blev en digital föreningsstämma var egentligen ganska passande med tanke på att stämman ju var en sammanfattning av pandemiåret 2020. Den markerade också 20-årsjubileet för fusionen av nio Lantmännenföreningar till en stor enhet. Styrelseordförande Per Lindahl tog avstamp i just denna historiska händelse i sitt inledningstal:

– Lantmännen kallade sig "ett landslag av världsklass" redan år 2001. I dag siktar vi fortfarande på världsklass och jag tycker att vi är ganska nära nu. Vi har ett pandemiår bakom oss och samtidigt ett rekordartat resultat, så framgångsrikt är bara ett företag i världsklass!

Han kommenterade att pandemin fått många politiker att vakna upp och inse hur betydelsefull den svenska livsmedelsförsörjningen är.

– Många människor har insett hur viktigt det är att ha mat på bordet i kris-tider och att det därför behövs inhemsk mat och närodlade produkter. Lantmännen kan inte lösa alla problem inom livsmedelsproduktionen, men på de områden där vi har verksamhet kan vi bidra, menade Per och gav Lantmännens devis "från jord till bord" en ny mening:

– Vi tar ansvar från jord till bord – i alla tider, oavsett om det är regn, torra eller pandemi.

Koncernchef och vd Per Olof Nyman tog därefter över ordet och talade bland annat om de strategiska satsningar som Lantmännen gör i spannmålsvärdekedjan. Mycket handlar om att säkra den svenska infrastrukturen för spannmål, medan andra aktuella satsningar handlar om att gröna proteiner och att få en motvikt i den fluktuerande affären för etanol. För den närmaste framtiden betonade han vikten av beredskap:

– Pandemin går mot sitt slut. Nu måste vi vara snabbt ur blocken och

satsa på tillväxt. Vi behöver också vara agila för att snabbt kunna anpassa oss till nya förhållanden i samhället.

I samband med dragningen fick Per Olof Nyman frågan hur Lantmännen ser på sin energiförsörjning, produktion av egen el eller andra energislag, för att klara sina många stora anläggningar i en krissituation.

– Det är en fråga vi diskuterar i ledningen just nu. Det finns en oro för att samhället inte ska kunna tillförsäkra oss tillräcklig energi till en rimlig kostnad, svarade han.

Härefter tog ekonomi- och finanschefen Christian Johansson över som talare. Han beskrev resultaten i Lantmännens olika divisioner och förklarade även hur pandemieffekten slagit ut i olika delar av koncernen.

Lantbruksdivisionens chef, Elisabeth Ringdahl, hade satt rubriken Tillbaka till framtiden del 2 på sitt föredrag. Hon refererade till sitt stämmoföredrag 2018 då hon gjorde en spaning om den nya teknikens möjligheter i lantbruket. I år följde hon upp och berättade om de satsningar som just nu görs för framtidens lantbruk i Bjertorp, på Nötcenter Viken och på Maskins olika specialcentra.

Texter: Helena Holmkrantz
Bilder: Therese Schwarz

I samband med stämman firades 20-årsjubileet för Lantmännens fusion med tårta för de närvarande och specialdesignade tårtpadar till de fullmäktige ute i landet.

Högsta utdelningen någonsin				
MSEK	2017	2018	2019	2020
Återbäring och efterlikvid	245	157	208	305
Extra utdelning	133	–	–	–
Insatsutdelning	222	213	237	291
Insatsemission	100	250	288	306
Totalt	700	620	733	902
Utdelning förlagsandelar	6%	5,25%	6,5%	7,25%

Föreningsstämman fastställde koncernstyrelsens förslag till utdelning.

8 motioner till debatt

Till årets föreningsstämma hade åtta motioner kommit in. Motionerna diskuterades ingående av de förtroendevalda under två så kallade motionstorg som hölls en vecka före stämman. Under själva stämmoförhandlingarna blev debatten lite kortare, men ett par tilläggsyrkanden togs upp för behandling.

Från distrikt Södra Skåne kom en motion som yrkade på att Lantmännen ska se över sin prissättningsstrategi när det gäller växtskydd. Styrelsen menade i sitt svar att frågor om prissättningsstrategier är operativa frågor som hanteras av affären och föreslog avslag. Stämman gick på styrelsens linje.

Motion nummer två kom också från Södra Skåne. I motionen togs bland annat utdelningspolicyn upp och man yrkade att fördelningen från industridelen skulle ändras från dagens fördelning 40/60 till 50/50. Styrelsen menade att frågorna bör hanteras inom

Medlem 2030, vars fokus är just strategi, utdelning och kapitalstruktur. "Att företaget arbete och den diskussion som distriktsstyrelserna nu genomför skulle vara både olyckligt och felaktigt" skrev styrelsen i sitt svar och föreslog avslag på motionen, men fortsatt hantering av frågorna inom ramen för Medlem 2030. Även här röstade stämman för styrelsens förslag.

Den tredje motionen hade rubriken Lika spannmålspris i samma grop och kom från distrikt Dala-Aros. Motionen yrkade på att mottagningsplatsens placering ska avgöra

priset för levererad vara, inte leverantörens registrerade företagsadress. Styrelsen svarade att Lantmännen ska påbörja en utredning för att se över inköpsvillkoren för spannmål och föreslog att motionen skulle anses besvarad med detta. Ett tilläggsyrkande hade också kommit in där man önskade att Lantmännen ska påbörja ett arbete för att finna en rättvis prissättningsmodell för spannmål. Stämman biföll både styrelsens förslag och tilläggsyrkandet.

Från Örebro-Värmland kom en motion som yrkade att man vid större lokala föränd-

Nyval och omval

Valen till koncernstyrelsen ledde till att **Jenny Bengtsson** från Falkenberg valdes till ny styrelseledamot på två år. Hon är utbildad veterinär med fokus på grishälsa och driver dessutom en egen gård med växtodling och nötköttproduktion.

Övriga val till styrelsen var omval på två år av **Per Lindahl**, **Gunilla Aschan**, **Johan Bygge** och **Henrik Wahlberg**. **Hans Wallemyr** valdes om för ett år. I koncernstyrelsen sitter dessutom **Jan Ehrensvärd**, **Per Wijkander** och **Sonat Burman-Olsson** samt arbetstagarrepresentanter.

Per Lindahl omvaldes till ordförande och **Hans Wallemyr** som vice ordförande.

De tre förtroendevalda revisorerna **Maude Fyrenius**, **Kristina Glantz Nilsson** och **Jimmy Grinsvall** omvaldes.

I Förtroenderådet fick **Christian Hidén** förnyat förtroende som ordförande och **Joakim Borgs** som vice ordförande. Omval skedde också till koncernvalberedningen, där **Göran Brynell** kvarstår som ordförande och **Anders Rickardsson** som vice ordförande.

Medlem 2030 – var är vi?

Vid extrastämman i november beslutade stämman om att ett diskussions och utbildningsprogram för att lyfta flera viktiga strategiska frågor. Programmet har fått namnet **Medlem 2030**.

Beslutet om programmet var svaret på motioner om bland annat ägarstyrning och kapitalfrågor. Efter en avstämning med förtroenderådet rullar nu projektet framåt med full fart. Namnet på projektet knyter an till Lantmännens långsiktiga strategi Jord till Bord 2030 – men är inriktat på olika medlemsnära frågor. En viktig del handlar om att förtydliga och konkretisera ägaruppdraget – hur bidrar Lantmännen till lönsamheten på medlemmarnas gårdar? Målet är också att diskutera och fördjupa kunskapen inom områdena strategi, kapitalstruktur och utdelning. Dessutom har en tvärgrupp med en antal förtroendevalda bildats. Den kommer att titta på vem som kan komma att vara medlem i Lantmännen 2030 samt hur distriktens arbetsuppgifter kan se ut i framtiden.

Under våren kommer de olika aktiviteterna främst att vända sig till förtroendevalda i distriktsstyrelserna, men i höst breddas upplägget. Under höstmötena runtom i landet kommer Medlem 2030 att vara en punkt. Nu i vår har också en enkät utskickats ut till medlemmar om hur man ser på Lantmännens långsiktiga inriktning och ägande i föreningen. Enkäten ska ge vägledning och baskunskaper för delar av det fortsatta arbetet.

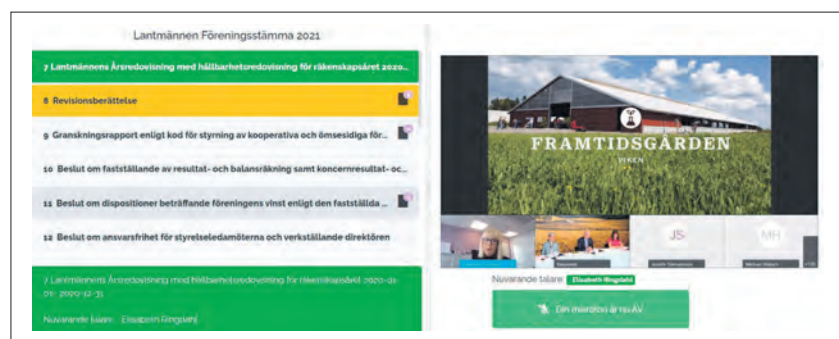
Att projektet och de frågor som tas upp har hög prioritet märks inte minst genom att styrelseordförande **Per Lindahl** tog upp Medlem 2030 i sitt anförande på föreningsstämman och att flera av styrelsens svar på motionerna refererade till projektet.

Arbetet med projektet beräknas avslutas vid årsskiftet 2021 - 2022.

Text: **Anna Carlström**

” **Många människor har insett hur viktigt det är att ha mat på bordet i kristider och att det behövs inhemsk mat och närodlade produkter.** Styrelseordförande **Per Lindahl**

Den lilla skara som närvarade fysiskt på Lantmännens huvudkontor i årets stämma. Presidiet sittande fr v **Tove Cederborg** (sekreterare), **Dag Rogne** (ordförande) och **Karin Perers** (vice ordförande). Stående fr v ekonomichef **Christian Johansson**, koncernchef **Per Olof Nyman**, ordförande **Per Lindahl**.

◀ Så här upplevde de fullmäktige årets föreningsstämma hemifrån via dator. Stämman går att se även i efterhand på www.lantmannen.se/stamma

ringar i de lantbruksnära verksamheterna ska upprätta lokala samrådsgrupper. Från distrikt Gotland kom ett tilläggsyrkande om att samråd ska ske med distriktsstyrelse och eventuellt flera lokala aktörer. Styrelsen menade i sitt svar att samrådsgrupper redan finns i form av distriktsstyrelserna och förslag avslag både för motionen och tilläggsyrkandet. Men lade samtidigt till att koncernstyrelsen tillsammans med ledningen för de lantbruksnära verksamheterna ska diskutera hur samarbetet mellan distrikten och lantbruksdivisionen kan utvecklas och sedan återrapportera

resultatet till Förtroenderådet. Ytterligare ett tillägg kom in från Örebro-Värmland, som betonade att distriktsstyrelserna i möjligaste mån ska vara rådgivande, under sekretess om så behövs. Stämman röstade för styrelsens förslag samt biföll det sista tillägget från Örebro-Värmland.

Från distrikt Västra Sverige kom en motion som ville se en utredning av möjligheten till rapsolja i Västsverige. Styrelsen svarade att man nyligen gjort en sådan analys och att den tyvärr inte visat sig positiv. Motionen ansågs därmed besvarad.

Motion sex och sju var båda från distrikt Västra Sverige. Motion sju var direktinsänd till stämman från en medlem, medan motion sex var distriktsstyrelsens svar på samma motion från distriktsstämman i vintras. Ämnet var Lantbruks affärsmodell och innehöll yrkande på avskaffande av vinstkravet i division Lantbruk och införande av full transparens inom divisionen. Distriktsstyrelsen ville å sin sida att diskussionen skulle införlivas i Medlem 2030. Styrelsen menade att delar av motionen mycket väl kan diskuteras inom ramen för Medlem 2030, men yrkade avslag på båda motionerna. Stämman höll med styrelsen.

Den sista motionen för årets stämma kom från distrikt Sörmland och yrkade på att Lantmännens långsiktiga incitamentsprogram, LTI skulle täcka in även lönsamheten på medlemmarnas gårdar. Styrelsen menade att det är bra med mål som mäter hur Lantmännen bidrar, men att LTI inte är ett lämpligt program för detta. Efter diskussion och tilläggsyrkanden beslutade stämman att programkonstruktionerna för rörlig lön ska utvecklas för att täcka även föreningens uppdrag att bidra till lönsamhet på gård.

Gluten – en milstolpe för Biorefineries

– Med Lantmännens strategi i ryggen vill vi positionera oss som en stor spelare inom gröna proteiner. Att satsa på glutenproduktion i Norrköping är ett jättesteg, en milstolpe på vägen!

Det säger Lars-Gunnar Edh. Han är chef för Lantmännen Biorefineries, en av de delar inom Lantmännen där det verkligen händer mycket just nu. I mitten av juni tas första spadtaget för en ny era i Norrköping.

Att få klartecken för en investering på runt 800 miljoner kronor innebär ett stort åtagande. Men inför byggandet av ett

nytt steg för glutenseparation på Agroetanol i Norrköping har ledningen ett ess i rockärmen – kunskapen om processen finns redan på Lantmännen Reppe, systerföretaget inom Biorefineries, och det behövs ingen ny fabrik utan räcker att bygga om och bygga till ett befintligt flöde i etanolfabriken.

Större konkurrenskraft

Med satsningen på glutenproduktion hoppas Biorefineries på större konkurrenskraft. Det finns en stor efterfrågan på gluten från bagerierna, men även från fiskodlingar och producenter av foder till flera olika djurslag. Lantmännen är redan i dag Sveriges enda producent av högkoncentrerat gluten, med en produktion på över 8,5 ton på Reppe i Lidköping. Det är en bara en liten del av vad som behövs, resten importeras därför, främst från Europa. Med en ny glutenseparation i Norrköping kan produktionen av svenskt gluten mer än fördubblas. Planen är att vara i drift i slutet av 2022, för att sedan successivt trappa upp under 2023.

På Agroetanol finns i dag två produktionsenheter. En anläggning drivs av enbart spannmål och den andra anläggningen av spannmål och restprodukter från bageriindustrin. Anläggningarna producerar i dagsläget tre huvudprodukter; etanol, proteinråvara till foder och koldioxid till kolsyra. Med den nya satsningen tillför man en fjärde ström – gluten.

Innebär detta att ni behöver köpa in mer spannmål?

– Nej, det handlar snarare om att utnyttja den råvara vi får in bättre genom noggrannare separation. Genom att i högre grad renodla stärkelsen kan vi tillverka lite mer etanol och samtidigt

får vi en ny ström av rent gluten.

För Agroetanol innebär glutensatsningen också ett fjärde ben in i en marknad som är betydligt stabilare än etanolmarknaden.

– Etanol är fortfarande intressant. Vi exporterar i dagsläget det mesta till Tyskland, medan en ökad inblandning av etanol i bensin även i Sverige rycker närmare. Samtidigt är etanolpriset svårt att förutsäga. Svängningarna i lönsamhet är mycket stora. Priserna för foderråvara och gluten är betydligt mer stabila. Glutenproduktionen är en satsning, men ser man det på lång sikt är det en bra satsning för lönsamheten.

Glutenproduktionen i Lidköping kommer inte få mindre betydelse för att systeranläggningen i Norrköping startar. Däremot blir det troligen efter hand en inriktning mot ekogluten.

– Vi vill successivt ställa om mycket av produktionen på Reppe för användning av ekologisk spannmål. Efterfrågan på ekogluten – och ekologisk sprit – är mycket stor, även för export. Vi säljer i dagsläget även ekologiskt vetekli, som även det har en intressant marknad, säger Lars-Gunnar.

Tar vara på kunskapen

Hur går det då till rent praktiskt när Agroetanol får sin fjärde ström? Magnus Fransson är övergripande chef för tekniska projekt inom Biorefineries. Han har förflutet som operationschef på Reppe och kan det här med glutenproduktion. Satsningen på Händelö handlar både om att bygga ut befintlig produktion och bygga till en ny glutenlinje vid sidan av befintlig anläggning

– Vi kommer till en början att bygga ut mottagningen av spannmål, inte för att ta emot mer spannmål, utan för att bättre kunna särskilla råvaran som är anpassad för glutenproduktion, därefter behöver vi även bygga ut den befintliga kvarnen och anpassa den.

Vid sidan om själv etanolfabriken byggs sedan en anläggning som kommer att innefatta såväl processteget för

Så här är det tänkt att Agroetanolns anläggning på Händelö ska anpassas för glutenproduktion. Utbyggnaden är området längst till vänster i skissbilden.

” Vi tror att förädlingen av svenskt ärtprotein kan fylla ett tomrum och samtidigt ge oss en bra position på marknaden för gröna proteiner.

Lars-Gunnar Edh

glutenseparation som torkutrustning och utrymme för paketering och lagring.

– Tekniken är i mångt och mycket samma som på Reppe och vi kan ta vara på den erfarenhet vi har från Reppe vad gäller designen av anläggningen. Samtidigt har tekniken så klart utvecklats under åren. Den nya glutenlinjen i Norrköping blir lite vassare, lite mer energieffektiv, förklarar Magnus.

Gröna proteiner

Men Biorefineries satsningar slutar inte med en investering i gluten. Redan nu pågår en förstudie för nästa steg i utvecklingen och nu handlar det om en helt ny gröda, nämligen ärtar.

– Vi tror att förädlingen av svenskt ärtprotein kan fylla ett tomrum och samtidigt ge oss en bra position på marknaden för gröna proteiner. Vi håller på att titta på olika affärsmöjligheter, både inom Sverige och för export. Det är jättespännande, säger Lars-Gunnar med eftertryck.

Gröna proteiner är hett eftertraktade

på en marknad där allt fler konsumenter blir "flexitarianer" med medvetet köttfria dagar och letar efter halv- och helfabrikat till vegetabiliska rätter. Biorefineries besitter redan mycket kunskap om att utvinna proteiner ur spannmål. Denna kunskap skulle kunna användas för att med

olika metoder renodla proteiner ur ärtar. I förstudien tittar man på tekniska möjligheter och marknadsförutsättningar, men också på var i landet de bästa förutsättningarna finns för ärtodling. I Svalöv har samtidigt redan de första ärtplantorna korsats i ett nytt förädlingsprogram för framtidens ärtar. (Läs mer om förädlings-

programmet på sidan 20-21).

Den 16 juni sker enligt planen den festliga invigningen med första spadtaget för glutenproduktion i Norrköping. När det sedan gäller framtiden står det klart: Endast fantasin sätter gränser för vart projekten inom gröna proteiner kommer att leda Lantmännen.

Text: Helena Holmkrantz

Magnus Fransson, chef för tekniska projekt inom Biorefineries.

Lantmännen Agroetanol

Lantmännen Agroetanol är Nordens största etanolproducent. Produktionen finns på Händelö i Norrköping och här tillverkas etanol som är en av världens mest hållbara av spannmål samt restprodukter från livsmedelsindustrin. Produktionskapaciteten uppgår till cirka 230 000 kubikmeter. Förutom etanol tillverkas varje år runt 200 000 ton foderråvara, Agrodrank. Dessutom går ungefär 120 000 ton koldioxid till kolsyre tillverkning i ett samarbete med Aga. Från årsskiftet 2022/23 räknar man med att även vara i gång med produktion av gluten.

Digital koll på fodersilon

Digitala sensorer som håller koll på volymen i fodersilon har länge stått på önskelistan hos animalieproducenter. Inom ramen för ett EU-finansierat projekt blir det nu verklighet. I ett pilotprojekt har 50 silosensorer nu installerats, de flesta på Gotland som blir lite av en digital test-ö.

Nu tar Lantmännen ytterligare ett kliv framåt i den digitala utvecklingen genom att på gårdsnivå testa ny sensor-teknik. Tillsammans med det spanska startupbolaget Insylo har Lantmännen installerat en ny typ av sensor på fodersilon hos svenska lantbrukare.

Färre akutbeställningar

Att få bättre överblick över foderlagret har länge varit ett önskemål från animalieproducenterna och den nya tekniken förenklar samtidigt för foderproduktionen, eftersom foderbeställningarna i framtiden kan bli mer exakta.

– Den nya tekniken skapar förutsättningar för att kunna beställa rätt kvantitet i rätt tid och minskar risken att kunden plötsligt står utan foder i silon. För Lantmännens del blir resultatet färre akuta beställningar som kostar både tid och pengar i vår produktion. På sikt möjliggör sensorerna också en effektivare logistik vilket även är bra för klimatet, säger Lars Hermansson, marknadschef foder på Lantmännen, och tillägger:

– Senare i år, när vi lanserat vår nya e-handel, kommer vi i vår digitala platt-

På taket av silon kan man se den lilla vita sensorn som mäter volymen i silon med hjälp av 3D-bilder.

form LM² att synka informationen från sensorerna med kundinformation i e-handeln vilket ytterligare underlättar foderbeställningen för kunden.

Pilotprojektet, som finansieras genom EU:s Horizon 2020-program och IOF, bedrivs i huvudsak på Gotland och inkluderar ungefär 50 sensorer. Projektet startade i början av april och målen med piloten är flera, men att förenkla för lantbrukaren och samtidigt göra Lantmännens foderproduktion effektivare är viktiga mål.

Ny EU-regel:

Kundförsäkrans krävs vid köp av gödning

Från den 1 februari 2021 gäller nya EU-regler som avser att förhindra terrorism med hemgjorda sprängämnen. MSB, Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap, har därför infört ett krav på kontroll vid köp av vissa gödselmedel.

Reglerna innebär en restriktion i försäljningen av ämnen som kan användas för att tillverka sprängämnen, så kallade sprängämnesprekursorer. I Lantmännens sortiment finns flera gödselmedel som innehåller mer än 16 procent kväve från ammoniumnitrat och som därmed omfattas av restriktionen. Lantmännen, som försäljare av dessa gödningsprodukter, är ålagda att kontrollera att köparen antingen är någon som:

- Behöver använda produkten i sin yrkesmässiga verksamhet (professionell användare, exempelvis lantbrukare)
- Är ett företag som i sin tur tillhandahåller produkten på marknaden (ekonomisk aktör, såsom återförsäljare)

Om köparen uppfyller någon av ovanstående krav är Lantmännen vidare ålagda att kontrollera och dokumentera:

- Identitetsbevis för personen som företräder företaget
- Företagets namn, adress och organisationsnummer
- Företagets verksamhet och användning av produkten

Kommunerna kommer sedan att kontrollera att reglerna följs. För återkommande kunder som är professionella användare eller ekonomiska aktörer finns möjlighet att teckna en kundförsäkrans som innebär att kontrollen bara behöver göras en gång per år, i stället för vid varje köptillfälle.

Lantmännen kommer därför att be dig som kund att fylla i och signera en kundförsäkrans. Länken skickas ut via mejl, men du kan också besöka webbadressen nedan eller scanna QR-koden på denna sida. Det kan vara klokt att fylla i denna omgående för att undvika fördröjande administration när du ska lägga en gödningsbeställning. Mer information om de nya reglerna finns att läsa på MSB.se och i LM².

För att signera besök: www.lantmannenlantbrukmaskin.se/kundforsakran

Gräs- klippare för stora ytor

Husqvarna

Nyhet!

Åkgräsklippare Rider 214C
inkl. klippaggregat 94 cm

26000:-

Rek. ca pris 31920:-

MTD

Inkl.
motorolja
Värde 103:-

Trädgårdstraktor
Special Edition LT 96 EXT

13596:-

Rek. ca pris 15996:-

STIGA

Inkl.
motorolja
Värde 103:-

Trädgårdstraktor Alpina
AT3 108 HA

15992:-

Rek. ca pris 19999:-

AL-KO

Inkl.
motorolja
Värde 206:-

Trädgårdstraktor T22-
110.0 HDA-A V2 Premium
Solo by AL-KO

25520:-

Rek. ca pris 31920:-

Åkgräsklippare och
trädgårdstraktorer
levereras
fraktfritt

Vid köp av åkgräsklippare
eller trädgårdstraktor med
drag kan du köpa vagn till
trädgårdstraktor för

796:-

(ord. pris 1996:-)

Husqvarna

Inkl.
åskskydd
Värde 639:-

Robotgräsklippare
Automower 430X

21996:-

Rek. ca pris 26320:-

STIHL

Nyhet!

Inkl.
åskskydd
Värde 639:-

Robotgräsklippare
RMI 632 PC

18320:-

Rek. ca pris 19992:-

AL-KO

Inkl.
motorolja
Värde 55:-

Slätterbalk BM 875 III

6900:-

Rek. ca pris 9063:-

Öppettider i butiken:

Måndag-fredag: 9-18 · Lördag: 9-13 · Dygnet runt på webben!

Alla priser är exklusive moms. Vi reserverar oss för tryckfel, slutförsäljning och eventuella prisjusteringar. Gäller så långt lagret räcker. Eventuell fraktkostnad tillkommer. Se resten av vårt breda sortiment på www.hylte-lantman.com

0345-400 00

www.hylte-lantman.com

Hantverksgatan 15, 314 34 HYLTEBRUK

Prisjakt 4.8 - Trustpilot 4.8 - Pricerunner 4.9

HYLTE
JAKT & LANTMAN

Maskin satsar på ny leverantör

Lantmännen Maskin går in i ett nytt samarbete med den belgiska redskapstillverkaren Joskin. Samtidigt utökas samarbetet med Bogballe medan samarbetet med fyra leverantörer av vagnar och gödselhantering avslutas.

Bakgrunden till förändringen är en översyn av alla leverantörer som gjorts på Lantmännen Maskin. Det handlar om att hitta rätt produktmix för att nå långsiktighet och lönsamhet i affären. Andreas Hess är affärsområdeschef för redskap:

– Vi har i dag många leverantörer, men en begränsad organisation som kan ta hand om dem. För att kunna ge våra kunder den bästa servicen på våra produkter behöver vi minska floran av leverantörer. Vi kommer kunna ge en bättre service till kunderna med färre leverantörer. Vi får en organisation som får tid till att jobba med leverantören och kan bli specialister på de varumärkena.

Fyra leverantörer försvinner

Resultatet av översynen är inte bara en ny leverantör, utan även att Lantmännen Maskin kommer att avveckla samarbetet med leverantörerna Metsjö, Ranaverken, Tebbe och Rauch. Vagnar och gödselspridare från de tre förstnämnda ersätts med produkter från Joskin. Både Rauch och Bogballe tillverkar konstgödselspridare och här har Maskin valt att utöka samarbetet med Bogballe för att koncentrera krafterna till ett märke.

– Det kan tyckas konstigt att vi överger två svenska leverantörer för en belgisk producent, men vi måste hela tiden

ha långsiktigheten för ögonen. Vi vill verkligen ge våra kunder de bästa produkterna och det kommer vi att kunna med dessa förändringar, säger Andreas.

Han konstaterar att en av flera avgörande faktorer i valet av leverantörer varit framåtsynen.

Den nya samarbetspartnern Joskin är en stor tillverkare inom transport och gödselhantering. Det är ett belgiskt familjeföretag med gott renommé i hela Europa och dessutom ett företag som fått flera priser för sitt nytänkande.

– Joskin ligger i framkant vad gäller utveckling, inte minst inom digitaliseringsområdet, vilket passar väl in i Lantmännens digitala utvecklingsstrategi. Joskin håller hög kvalitet i hela produktionskedjan och svenska lantbrukare kan se fram emot riktigt bra produkter, menar Andreas

Digital utveckling

Han vill gärna trycka på kvalitetsfrågan. Joskin producerar sina produkter i Belgien, Frankrike och Polen. De har sin egen galvaniseringsfabrik och tillverkar 80 procent av delarna själva. Det gör att de har bra kontroll över helheten.

Att Joskin arbetar mycket med den digitala sidan är en annan viktig faktor, både för säljare och köpare.

– Deras digitala plattform är en styrka. De har riktigt bra digitala utbildningar för säljare och underlag till mekaniker. Som ger oss som företag bra förutsättningar att kunna sälja "rätt" typ

av maskin till kundens verkliga behov och kunna ge snabb service till kunden. Den som funderar på en investering kan dessutom hämta kunskap och inspiration från deras hemsida. Kolla in deras digitala showroom, tipsar Andreas.

Med den nya leverantören kommer nya produkter in i sortimentet.

– Ta till exempel multifunktionsvagnen Drakkar. Den är unik med sin matta i botten, som skonsamt puttar av lasten. Den fungerar bra inte bara med spannmål, utan även med potatis, grönsaker och gräs. Det är en bra förstärkning i vårt sortiment.

Joskin gör samtidigt en satsning på den svenska marknaden och har sedan ett år sedan anställt en person som kommer att vara kontaktyta mellan bolagen och även har möjlighet att möta Maskins kunder ute på fältet.

– Julia Franzén kommer att vara vår stöttepelare från Joskin. Hon har sitt kontor i Skänninge och kommer att synas mycket i olika sammanhang framöver.

Fördjupat samarbete

Den andra förändringen är det intensifierade samarbetet med Bogballe, både vad gäller kundutveckling, service och inom precisionsodlingsområdet.

– Vi har redan en väletablerad relation till Bogballe. Vi har liknande visioner om att ligga i framkant vad gäller teknik och utveckling och ser att vi kan driva detta tillsammans. Maskini har i dag två leverantörer i kategorin mineralgödsel-spridare och väljer nu att fördjupa samarbetet med Bogballe.

– De båda tillverkarna har olika system, som skiljer sig lite åt. Det vi vinner på att bara behålla en av dessa som leverantör är koncentration. Vi kan bli bättre både som samarbetspartner

Joskin ligger i framkant vad gäller utveckling, inte minst inom digitaliseringsområdet.

till vår leverantör och hålla högre kunskapsnivå vilket gynnar våra kunder. Det är svårt att täcka upp och hålla kunskapen aktuell för båda leverantörerna och vi vill kunna vara vassa i vårt erbjudande, säger Andreas.

Tappar ni något produktsegment i och med den här förändringen?

– Ja, det gör vi. Men de produkter vi tappar är mycket små i vår försäljning, sådana som vi kanske bara säljer en eller ett par av per år. Det handlar om en extremt liten totalvolym och vi vinner betydligt mer än vi förlorar i vår produktmix totalt sett.

De produkter som nu försvinner ur sortimentet kommer att fasas ut successivt.

Text: Helena Holmkrantz

FOTNOT. Den som är nyfiken på Joskins produkter kan kika in i deras digitala showroom. www.joskin.com/en/showroom

275:-

Sandal GOTLAND - Art nr 1243
Bekvämt, sportigt och mångsidigt sandal med skräddarsydd passform och bra grepp.
Färg: Svart. **Vikt:** ca 290g/sandal.
Stl. 36-46.

325:-

Skosandal BRÄNNÖ - Art 1235
Samma komfort och stabilitet som en sko samtidigt som den erbjuder en sandals luftighet. Smidig, elastisk snabbsnörning.
Färg: Grå. **Vikt:** ca 305g/skosandal.
Stl. 37-46.

349:-

Nätsko UGGLARP
Ventilerande och skön sommarsko. Följsam men ändå stabil sko med bra grepp. Smidig, elastisk snabbsnörning. **Vikt:** Ca 320g/sko.
Grå/Korall - Art nr 1213 • Stl. 37-42.
Svart/Blå - Art nr 1212 • Stl. 37-46.
Petrolgrön - Art 1207 • Stl. 37-46.

99:-

Picknickfilt Älg - Art 1166
Picknickfilt med mjuk fleece på ovasidan och plastbelagd baksida som håller fukt borta.
Stl. 147x129 cm.

BESÖK BUTIKEN I FALKENBERG!
1000 m² med allt för jakt- och friluftsliv!

SPARA PÅ FLERPACK!

Kortärmad skjorta Art 1162
Klassisk kortärmad skjorta i 100% bomull.
Färg: Blå, Röd, Grå.
Stl. M-5XL.
189:-/st • 3 för 450:-

HERR

3 FÖR

450:-

Keps - Art 5739
Färg: Petrolblå, Röd, Vit, Svart, Kakigrön.

49:-

Inga mellanhänder - lägre priser!

HERR/DAM

HERR/DAM

upp till 5XL

299:-

Fritidshorts TRAVEL

Otroligt lätta och sköna shorts med 4-vägsstretch. Funktionell kvalitet som torkar snabbt. Perfekt för ett aktivt och rörligt friluftsliv!
Färg: Svart, Marinblå, Beige.

HERR - Art 3484 • Stl. C46-58.
DAM - Art 3485 • Stl. 34-48.

Funktions t-shirt

Funktionell, lätt och snabbtorkande t-shirt till **OTROLIGT PRIS!** **Färg:** Svart/Petrolgrön.

HERR - Art 2415 • Stl. S-5XL.
DAM - Art 2416 • Stl. 34/36-46/48.

HERR

3 FÖR

300:-

T-shirt bambu HERR - Art 1520

Tunn, mjuk och funktionell t-shirt i bambu. Bambu är ett fantastiskt naturmaterial som släpper igenom fukt och håller huden torr.
Färg: Marinblå, Vit, Svart, Petrolgrön. **Herrstl.** S-3XL.

125:-/st • 3 för 300:-

HERR

249:-

Jeanspirat - Art 1425

Mjuka, sköna piratjeans i tvättad denim. **Herrstl.** C48-60.

För två år sedan lanserade Lantmännen sin rapport Framtidens jordbruk med fokus på hur framtidens odling ska kunna göras klimatneutral till år 2050. I höst följs denna upp av en ny rapport, Framtidens kött- och mjölkproduktion, som tagits fram av Lantmännen tillsammans med sju andra nyckelaktörer i branschen: Arla Foods, DeLaval, HKScan, LRF/LRF Mjolk, Svenskt Kött, Växa och Yara.

– Kött och mjölk spelar en avgörande roll i ett hållbart system. Vi har velat ta reda på vad branschen, gården och politikerna kan göra för framtidens animalieproduktion, säger Lantmännens hållbarhetschef Claes Johansson.

Framtidens kött- och mjölkproduktion

Rapporten
släpps i höst.
Läs mer på
[www.
lantmannen.se](http://www.lantmannen.se)

Under ett års tid har ett intensivt arbete lagts ner för att kartlägga utmaningar och möjligheter för en hållbar kött- och mjölkproduktion. Denna gång är Lantmännen dock inte ensamma i arbetet, utan samarbetar tätt med Arla Foods, DeLaval, HKScan, LRF/LRF Mjolk, Svenskt Kött, Växa och Yara.

– Vi vill förstå vad vi kan satsa på för en hållbar framtid ur 2050-perspektiv. Vi har ställt oss frågan vad vi i branschen kan göra, men också vad gårdarna kan göra och dessutom, det är en viktig bit, vad vi vill att politikerna ska göra för att vi ska lyckas, förklarar Claes.

Fem mål

Rapporten och resultaten av studierna presenteras inte förrän i midsommarveckan, men Claes kan berätta en del om hur man gått till väga för att ta fram resultaten.

Projektet har haft fem huvudmål:

- Att skapa en gemensam vision för framtidens kött- och mjölkproduktion som en självklar del av ett hållbart livsmedelssystem.
- Beskriva ett offensivt men realistiskt framtidsscenario för nötdjurens roll i ett hållbart livsmedelssystem.
- Möjligheterna att öka produktionen och minska klimatpåverkan visualiserat i modellgårdar.
- Kartlägga och hantera de kritiska hållbarhetsfrågorna.
- Beskriva vad de olika aktörerna kan göra och vad andra behöver göra för en fortsatt utveckling och framgång

För att nå målen har rapportgruppen även delat upp arbetet i fem studieområden: fodret, kon, lantbrukaren, gården och växtodlingen. Representanter för de åtta aktörerna har arbetat gemensamt med de olika områdena och till sin hjälp har de dessutom haft dels en grupp lantbrukare som kunnat peka på det rent praktiska arbetet, dels en extern referensgrupp med bland annat forskare som bidragit med den forskningsmässiga och även den politiska synen på ämnena.

Djur och växter hör ihop
Mycket av arbetet har kretsat kring de faktorer som har störst klimatpåverkan, metangas, gödsel och gödselproduktion, foder och foderproduktion, bränslen och energi samt kolinlagring.

– Vi har inte bara pratat koldioxid, utan har delat upp påverkan från de olika gaserna. Metan kräver till exempel ett annat synsätt än fossil kol-

dioxid eftersom den är biogen och bara ger ett nettotillskott om vi tillför fler djur i lantbruket. Däremot spelar varje molekyl roll när det gäller klimatgaser från fossila bränslen.

Att ersätta fossila bränslen är en av de åtgärds punkter som tas upp i rapporten. Man trycker även på vikten av foderutveckling och jämför olika foderstrategier. Djurhälsa och avel kommer vara viktigt även för framtiden, liksom gödselhantering och produktionen av biogas. Kolinlagring och biologisk mångfald är ett annat ämne som satts under luppen.

– Undersökningen visar tydligt hur djur och växter hänger ihop. Färre betande djur är ett av de största hoten mot mångfalden och i ett land som Sverige där hälften av landet är bäst lämpat för

Vi ser många möjligheter och är övertygade om att det kommer att finnas en marknad för kött och mjölk även i framtiden.

just gräsodling spelar idisslande djur en oerhört stor roll, kommenterar Claes.

Projektgruppen har studerat hur de olika faktorerna påverkar på fyra modellgårdar: en mindre mjölkgård med 1–2 robotar och vallbaserat foder, en större mjölkgård med foder baserat på vall och majs, en gård med dikor med ett vall- och betesbaserat fodersystem och till sist en gård med tjurar i stall utan bete och foder baserat på kraftfoder.

Mer forskning behövs

Den nya rapporten pekar åt samma håll som den första: Det finns många åtgärder att ta till, en del enkla, andra mer komplicerade. Och för att nå klimatneutralitet måste ytterligare forskning tillföras. I Framtidens jordbruk talades mycket om innovationsgapet – skillnaden mellan hur långt vi kan komma med det vi vet och hur långt vi måste komma för att nå klimatneutralitet. Även den kommande rapporten pekar på att det finns ett innovationsgap.

Claes är hoppfull för animalieproduktionens framtid:

– Vi ser många möjligheter och är

Claes Johansson, hållbarhetschef på Lantmännen.

övertygade om att det kommer att finnas en marknad för kött och mjölk även i framtiden. Proteinerna kommer att ha sin del av tallriken även 2050, däremot behöver vi en balanserad syn på kött- och mjölkkonsumtion. Alla kan inte äta så mycket kött och mjölk som de som äter mest gör i dag, men det är en självklar del av en balanserad och näringsriktig diet även i framtiden.

Han konstaterar att lantbruksnäringen står inför en kommunikativ ut-

maning. Kött och mjölk är ifrågasatta. Nu behövs det ett nytt sätt att tänka och prata.

– Vi kommer egentligen inte med någon ny kunskap i vår rapport, men vi har delvis en ny berättelse att framföra – berättelsen om hur allting hänger ihop, växter, djur, bränslen, gödsel... Kort sagt hur vi tar vara på de råvaror som lantbruket ger på allra bästa sätt för en hållbar framtid, sammanfattar Claes.

Text: Helena Holmkrantz

Framtidstro på lantbruksdag i riksdagen

Lantmännens roll och position som en viktig aktör i näringspolitiska frågor blir allt tydligare. Det märktes inte minst under Lantbrukets dag i riksdagen, ett digitalt seminarium, som riksdagsledamoten Magnus Oscarsson (KD) arrangerade i samarbete med Lantmännen.

Lantmännens styrelseordförande Per Lindahl inledde med att konstatera att lönsamhet är en förutsättning för investeringar i miljövänliga och hållbara lösningar, och att det är fullt möjligt att både bli mer klimatsmarta och öka skördarna – allt enligt Lantmännens rapport om Framtidens jordbruk.

Seminarier gästades av allt

från unga lantbrukare till generaldirektörer och representanter för handel och forskning. Det ledde till en bred diskussion om lönsamhet, kapitalbehov i jordbruket, fördelarna med svensk märkning och betydelsen av exportsatsningar.

Till detta adderades även vikten av innovation och digitalisering. Under seminariet nämndes både Tillväxtbolaget

och Lantbrukets dataplattform som viktiga initiativ.

Per Lindahl fick sista ordet, och pekade på betydelsen av att alla delar i livsmedelskedjan måste ha en lönsamhet för att kunna utvecklas.

Han konstaterade också att vi borde prata om den hållbaraste matkassen i stället för den billigaste matkassen – "bra mat måste få kosta".

Totalt sett andades seminariet framtidstro, tillväxt och möjligheter. Om alla deltagarna på något sätt bidrar i praktiken, på samma sätt som i den positiva diskussionen, har det svenska jordbruket alla möjligheter att både minska klimatpåverkan och öka produktionen.

Text: Anna Carlström

Lansering av Framtidsgården Bjertorp

Fokus på framtid och frisk jord

Framtidsgården Bjertorp fick en digital lansering i mitten av april. I brist på möjlighet till fysisk invigning blev det i stället en halvdag med föreläsningar och debatter på temat lantbruk i framtiden och dessutom en djupdykning i ämnet jordhälsa.

En av de få som var på plats i ett soligt Bjertorp rent fysiskt denna lanseringsdag var lantbruksdivisionens chef Elisabeth Ringdahl. Hon inledde seminariet med att konstatera att Framtidsgården är ett bra sätt att visa lantbrukets framtid redan i dag.

– Vi vill ha en arena där vi kan verka för hållbar livsmedelsproduktion. Framtidsgården Bjertorp är en viktig del av detta, sade Elisabeth i sin inledning.

Lönsamhet i grunden

Lantmännen har en lång historia på Bjertorp. Här har funnits försöksodlingar och insamling av odlingsdata under 70 år. Lantmännens hållbarhetschef Claes Johansson konstaterade att allt som tidigare gjorts finns väl dokumenterat och ger en bra utgångspunkt för ett mer samlat grepp:

– Nu kan vi använda vår rapport Framtidens jordbruk om vägen till ett klimatneutralt jordbruk år 2050 för att göra teori till praktik. Det handlar inte bara om enskilda tekniker, utan snarare om helhetslösningar, lantbrukets lönsamhet är en grundläggande del.

Claes hade också ett budskap till politiker och konsumenter:

– Maten måste få kosta lite mer. Genom att göra odlingen mer lönsam kan vi frigöra resurser som behövs för att maten i framtiden ska kunna framställas på ett hållbart sätt.

Han betonade också att de lösningar som testas i Bjertorp ska vara praktiskt genomförbara för den enskilda lantbru-

karen, oavsett om det handlar om att använda ny teknik, att hitta den mest optimala rutten i fältkörningen, välja gröda eller att använda av växtskydd på olika sätt.

– Det är inte teknik som kommer att finnas tillgänglig 10-15 år framåt i tiden. Det handlar om teknik som fungerar redan nu.

Jordhälsa på flera sätt

Ett av de områden som man kommer att fokusera lite extra på är jordhälsa och jorden som kolsänka. Hur jorden mår är avgörande för hur hållbar odlingen blir, hur kretsloppet av näringsämnen fungerar och hur stor skörden blir i slutändan.

Av den anledning hade ett antal föredragshållare bjudits in till lanseringsseminariet.

Thomas Keller, professor på SLU, inledde med att peka på några av jordens viktiga funktioner som klimatreglering, vattenrening, kolbindning och inte minst som hemvist för många organismer. Han menade att bra jordhälsa är en viktig framtidsfråga:

– Vilken funktion vi vill att jorden ska fylla beror så klart på vad vi vill odla, men generellt hänger markstrukturen och framtidens klimat ihop. Vi ställer mycket stora krav på jorden. Under extrem torka vill vi att marken ska hålla kvar vatten, men under extrem nederbörd vill vi att marken ska dränera bra. Vi vill att den ska vara näringsrik, men inte så mycket att näring läcker ut. Och vi vill att den ska binda kol, ju mer kol i

”Det krävs systemtänk, mod och fantasi för att nå hela vägen.”

marken desto bättre.

Jessica Jewert från organisationen Svensk Kolinlagring talade sedan om hur man kan förvandla jordbruket till en kolsänka. Hon poängterade att det inte finns några färdiga recept, varje gård är unik, men pekade ut några principer som man vill testa i 40 pilotförsök, varav ett görs i samarbete med Lantmännen i Bjertorp. Grön mark året om, minskad jordbearbetning, att efterlikna naturliga ekosystem och satsa på god jordhälsa och rikt mikroliv är några av hållpunkterna.

– Det krävs systemtänk, mod och fantasi för att nå hela vägen, fastställde Jessica.

Ökad produktivitet

Den tredje föreläsaren var Per Frankelius, forskare från Linköpings universitet. Han inledde med en historisk tillbakablick på innovationer inom lantbruket och ett påstående om framtiden: Den femte eran är här nu!

I den femte eran ökar produktiviteten i lantbruket markant och Per tog upp några möjliga åtgärder: Markpackning – använd två små autonoma tröskor i stället för en stor. Timing – markfukt-sensorer hjälper lantbruket att få koll

på den optimala tiden för bland annat sådden. Bioprecision – i stället för att dela upp odlingen i konventionell och ekologisk kan kartläggning med flera skikt ta odlingen till nya höjder. Och så jokern i leken – DNA-tekniken, som rätt använd kan göra jordbruket till en succéhistoria.

Paneldiskussion

Lantmännen Maskin presenterade sedan i korthet Fendts bidrag till minskad markpackning och Dataväxt tipsade om sitt nya verktyg Klimatkalkylen.

Lanseringsseminariet avrundades därefter med en paneldiskussion och möjligheter till frågor från alla deltagare. Det blev en diskussion om nya tekniksprång, om att tjäna pengar på utsläppsrättigheter, om återvinning av bristrävaror som behövs till elektronik, om behovet av betande djur, om hur lantbruket ska möta vattenfrågan i framtiden och mycket, mycket annat.

Text: Helena Holmkrantz

FOTNOT. Grodden följer kontinuerligt de försök som görs på Framtidsgården Bjertorp och kommer under året att göra olika nedslag i projektet. I Grodden 2/2021 berättade Johan Wågstam om planerna för året. Möt också driftledaren på Bjertorp, Kjell Carlsson, på sidorna 14-15. →

FOTO: ERIK PETERSSON

Johan Wågstam tar upp tankar om hur framtidens jordbruk kan se ut i lantbrukspodden.

Lantbruk satsar på podd riktad till lantbrukare

Sedan tidigare finns avsnitt om Lantmännens strategiförsök samt marknadsinformation om spannmålshandeln. Nu lanseras även nya avsnitt om Framtidens jordbruk.

Lantmännen Lantbruk podd. Det är Lantmännens lantbrukspodd och den handlar om allt från sådd till försäljning av skörd. Här hörs experter inom växtodling, spannmålshandel, foderutveckling och mycket, mycket mer.

Lantmännen har identifierat en rad områden som är avgörande för att jordbruket ska kunna bli mer produktivt och än mer klimat- och miljömässigt hållbart. I poddavsnittet

som går under namnet ”Framtidens jordbruk” bjuder Johan Wågstam in kunniga gäster inom olika områden som har med framtidens jordbruk att göra. Några ämnen som tas upp i podden är digitalisering, precisionsodling och optimal management, odlingsystem samt jordbrukets anpassning till ett föränderligt klimat. I det första avsnittet ställs frågan om traktorns roll i framtiden. Kommer vi sitta i en traktor om 15 år?

Programledaren Johan Wågstam är expert inom precisionsodling och jobbar på Lantmännen med frågor inom teknik och digital utveckling.

– Lantmännen och dess ägare sitter på en otrolig expertis inom jordbruk. Jag vill med den här podden göra den kunskapen mer

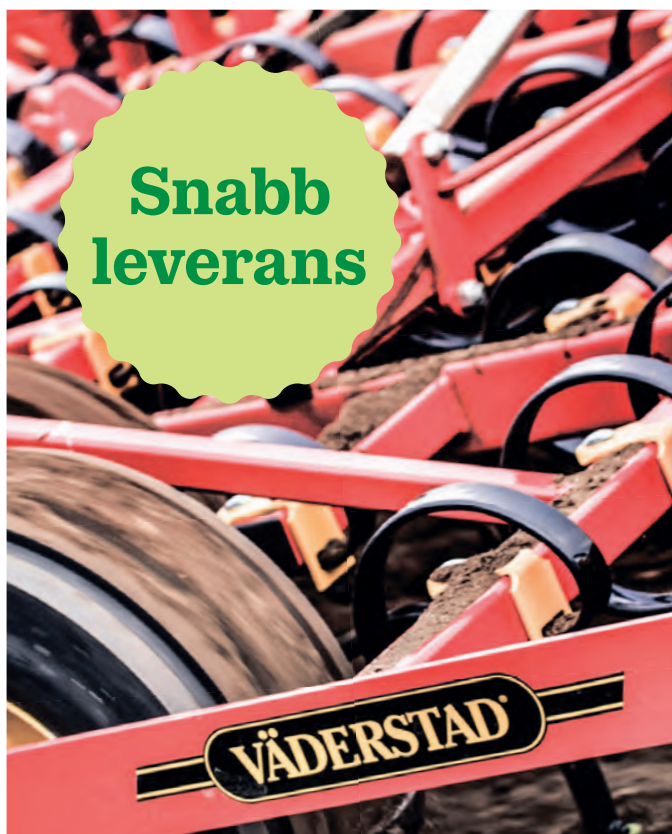
tillgänglig för lantbrukare. Det blir nördigt och populärvetenskapligt i fikabordsformat. Perfekt att lyssna på i traktorn, säger Johan Wågstam.

Premiärvsnittet av ”Framtidens jordbruk” släpptes på Lantmännen Lantbruk podd den 11 maj. Du hittar avsnitten där poddar finns, bland annat på Spotify eller använd QR-koden härintill.

Text:

Joakim Hugoson

**Snabb
leverans**

Väderstad NZ Mounted 500

149.500:-

Väderstad NZ Aggressive

Dags för en ny harv?

Välj mellan NZ Mounted, eller NZ Aggressive från Väderstad

Burna **NZ Mounted** 500 och 600 har hydraulisk CrossBoard för effektiv utjämning, stora hjul – 190/95-15, bakre LED-belysning och ett unikt drag som ger stabilitet och följsamhet likt en bogserad harv.

Bogserade **NZ Aggressive** 500 - 1000 har hydraulisk CrossBoard med stabiliseringsstag, hydraulisk justering av arbetsdjup under gång, bakre LED-belysning samt fjädrat hjulställ (NZA 700 - 1000).

Oavsett vilken du väljer får du en harv av Väderstads höga kvalitet, uppbackad med Lantmännen Maskins reservdelsförsörjning och service på 55 platser över hela landet och med snabb leverans.

Kontakta din säljare redan idag!

Pris exkl moms. Vi reserverar oss för eventuella tryckfel.

   Följ oss på sociala medier

Tel 0771-38 64 00 | www.lantmannenmaskin.se

 **Lantmännen
Maskin**

Framtidsgården Bjertorp

Vardagen för medarbetarna på Framtidsgården Bjertorp präglas av utveckling, ny teknik och hållbara, smarta lösningar. Försöksverksamheten ska ge nytta tillbaka till Lantmännens medlemmar.

– Man ska inte vara rädd för att testa nytt och det är ju bättre att vi misslyckas här i vår testmiljö än att en enskild lantbrukare inte når upp till sina mål i skarpt läge, konstaterar driftschef Kjell Carlsson.

Hållbarhet och lönsamhet sida vid sida

Både blick och gps är inställda på omtalade Bjertorps slott. Så snart det skymtar mellan de ännu kala lövträden är det

dags att svänga höger och parkera vid grannfastigheten Bjertorps Egendom.

Sedan den officiella invigningen av Framtidsgården Bjertorp ett par veckor tidigare finns en välkomnande skylt som bekräftar ankomst till rätt destination. Driftsledare Kjell Carlsson möter upp och guidar fram till det gula gårdskontoret; där är slottets gamla stallar som sedan länge är en ovanligt rymlig och funktionell gårdsverkstad, hans egen tjänstebostad, en tankstation med 100 procent förnybart bränsle och ändamålsenliga lokaler för större seminarier, mindre kundmöten och studiebesök.

– Det är ett privilegium att få vara driftsledare här på Bjertorp, konstaterar han. Vi som jobbar här har ett varierande uppdrag där vi får vara en del av utvecklingen. Det händer alltid något nytt, vi får testa nya rutiner.

Åkrarna har arrenderats och brukats

av Lantmännen sedan 1956. Bjertorp är ett välkänt begrepp och för tankarna till uppmärksammade försök och en ständigt pågående lantbruksutveckling. Huvuddelen av arealerna används till utsädesodling, men parallellt utprovas årligen nytt sortmaterial i cirka 5 000 parceller.

För många är Bjertorp även synonymt med precisionsodling, som har varit i fokus här sedan 1995 och i dag även används i normal drift. Bjertorp var bland de första i landet som började använda så kallade N-sensorer. På traktorns tak sitter en ramp med ett antal sensorer som mäter grödans ljusreflektion. Varje sekund skannas cirka 50 kvadratmeter. Sensorerna mäter innehållet av klorofyll (kväve) samt täthet (biomassa) i grödan. Utifrån dessa uppgifter skapas automatiskt en karta som gör att gödseln sprids i exakt mängd exakt där den behövs.

Stort teknikkunnande

– Förutsättningarna på gården är de allra bästa och den mängd data vi har samlat in under lång tid gör

det särskilt lämpligt att förlägga försök här, säger Kjell Carlsson. Men det allra viktigaste här på Bjertorp är vår teknikkunniga och duktiga personal.

Han vill gärna nämna dem vid namn.

– Maskinförarna Jack Estreen och Emil Moqvist som inte bara är proffs ute på åkern, utan också har den IT-kompetens som krävs och alltid är positiva att testa ny teknik. Martin Steen som varit försöksansvarig i över 25 år och maskinreparatör Ingvar Andersson som började jobba på Viken/Bjertorp redan 1978.

– Vi är en liten kärntrupp som driver gården tillsammans, och vi försöker

hålla ordning och reda 365 dagar om året, berättar Kjell Carlsson.

På gården omsätts teori och idéer till praktiskt, hållbart lantbruk. Allt från maskinpark, odlingsmetoder och digital teknik ligger i absoluta framkant. På Bjertorp vill Lantmännen ta stora kliv mot hållbar livsmedelsproduktion, samtidigt som produktiviteten successivt ökar. Nästa steg efter prov och tester ska inte vara längre än att det leder ut till de svenska lantbruksföretagen. Målet är att utvecklingskurvorna för hållbarhet och lönsamhet följer varandra.

Många lantbrukare är nyfikna på

Kjell Carlsson är driftschef på Framtidsgården Bjertorp och har jobbat här i 26 år.

Framtidsgården Bjertorp

- Bjertorps Egendom ägs av Uppsala universitet och har arrenderats av Lantmännen sedan 1956
- Kärnverksamheten är växtförädling och växtodling med fokus på utsädesodling
- Fem fast anställda medarbetare och tre säsongsanställda
- Cirka 890 ha åker
- Utprovning nytt sortmaterial av utsäde genomförs på cirka 20 ha åker och omfattar cirka 5 000 parceller
- Genomför även cirka tio odlingstekniska försök per år på uppdrag av Lantmännen Lantbruk och externa aktörer
- Projektet med precisionsodling, som fortgår kontinuerligt, startade 1995 och används i dag även i normal drift på gården
- Ansvarar även för växtodlingen på Nötcenter Viken, cirka 360 ha

På Bjertorp utvecklas och provodlas nya sorter i ungefär 5 000 parceller per år. Dagens små fröpåsar innehåller cirka 300 sorter vårraps. Martin Steen har varit försöksansvarig sedan 1995. Den här dagen sår han tillsammans med säsongsanställda kollegan Per Östberg med hjälp av en specialbyggd såmaskin.

Ny teknik ger nya möjligheter. Kör vi vidare i samma gamla hjulspår kan vi inte heller förvänta oss utveckling och bättre förutsättningar.

vad som är på gång på gården och när resultat från försök eller provodling av nya sorter presenteras röner det ofta stort intresse.

– Ny teknik ger nya möjligheter, fortsätter Kjell Carlsson. Kör vi vidare i samma gamla hjulspår kan vi inte heller förvänta oss utveckling och bättre förutsättningar.

Framtiden i vardagen

Att Bjertorp framtidssatsar för ett hållbart lantbruk märks på många sätt i det vardagliga arbetet på gården.

Just nu test-tankas två av gårdens traktorer med Ecobränsle RME, ett svenskt biobränsle som produceras av raps och biometanol.

– Beräkningar visar att vi genom att årligen ersätta elva kubik fossilt bränsle kan minska våra utsläpp av växthusgaser med cirka 25 ton per år, säger Kjell Carlsson. Testet genomförs i samverkan med Energifabriken i Karlshamn.

Tillsammans med växtnäringföretaget Yara Sverige planeras för ett pilotprojekt 2022-2023 med användning av gödselprodukter producerade helt fossilfritt.

– Ytterligare en åtgärd för hållbarhet vi undersöker just nu handlar om att kunna driva vår tork med helt fossilfritt bränsle, fortsätter Kjell Carlsson.

Biologisk mångfald

Biologisk mångfald gynnar lantbrukets växtodling och en rad insatser görs i fält. Kjell Carlsson sveper med handen ut över vårgården och stegar ut till en fyrkant med bar jord. Lärkrutor har en positiv effekt på antalet lärkor under hela häckningssäsongen. En studie som bland andra Lantmännen deltog i för några år sedan visade att antalet revirhävdande lärkor ökade med upp till 60 procent på fält med lärkrutor.

– Förra året började vi även anlägga mångfaldszoner, med växter som särskilt lockar till sig pollinerande insekter.

Text: Katarina Averås
Foto: Øyvind Lund

Från ovan skymtar lärkrutorna i odlingen invid Trolleås gods.

Blommande zoner, miljövänligt drivmedel och gödsel, insektshotell, precisionsodling och lärkrutor är självklara inslag på Trolleås gods utanför Eslöv i Skåne. Lika självklart är det att förena detta engagemang med att odla i Klimat & Natur – Lantmännens program för framtidens jordbruk.

– Det började för ganska många år sedan med en såmista i höstrapsen. En sån där typiskt retlig, alldeles utmed vägen!

Det berättar Anders Malmström, inspektor på Trolleås gods i Skåne, med ett stort leende. Men vad var det som började med denna mista? Svaret ligger i hur Anders löste misstaget. I stället för att så in vårrybs eller kanske bara svartråda ytan – sådde han in honungsört längs hela det sex meter breda draget. Tanken om att så något nytt spännande och nyttigt liksom bara dök upp i huvudet. Och efter en tid när honungsörten stod i full blom fick han en upplevelse utöver det vanliga:

– Det kändes nästan övernaturligt och faktiskt helt omtumlande. Det var ju alldeles proppfullt med insekter – alla typer av insekter. Något sådant hade jag faktiskt aldrig varit med om. Och otroligt vackert var det också, minns Anders.

Med det väcktes ett stort intresse för allt det som med förhållandevis enkla medel går att göra för de så viktiga insekterna, naturen och miljön. Och då är det helt naturligt för Trolleås gods att 2021 driva 450 hektar höstveteodling inom Lantmännens koncept Klimat & Natur.

Trolleås gods har deltagit i olika liknande satsningar genom åren och även kommit med många egna initiativ som att sätta ut halmbalar, skapat insektshotell och mycket annat.

– Vi ser det som en utveckling av vårt konventionella lantbruk vilket inte bara är bra för oss, insekterna, grödan, naturen och klimatet utan även för konsumenterna, lantbruket i stort och faktiskt i förlängningen med sin långsiktighet

” Vi ser det som en utveckling av vårt konventionella lantbruk.

för kommande generationer, menar Anders.

Att tänka långsiktigt sitter i väggarna i en egendom som Trolleås gods med en historia flera hundra år bak i tiden. Och då är det naturligt att tänka lika många år framåt också. Och det är ett tänkesätt som lika tillämpligt på all lantbruksverksamhet.

– Jag vet många väldigt duktiga lantbrukare som kämpar hårt och som nu bygger upp sin verksamhet och som nog säkert vill skapa hållbara förutsättningar för kommande generationer. Och då är faktiskt detta en av många pusselbitar, reflekterar Anders.

Koncept i utveckling

Rent konkret innebär odling enligt Klimat & Natur att lantbrukaren ska följa ett odlingskoncept som förnyas kontinuerligt. För närvarande finns sex cen-

trala hållpunkter varav hälften insatsmedel och hälften odlingsteknik. Lite förenklat gäller inför 2021: för insatsmedel ska drivmedlet vara HVO, utsädet termiskt behandlat och gödsel BAT-klassificerat. I odlingen ska N-sensor användas samt blommande zoner och lärkrutor etableras. Ersättningen vid avtal med Lantmännen är för närvarande 800 kronor per hektar.

– Det är bra ersättning. Visst äts en del upp i merkostnader, men för oss är mervärdena så pass uppenbara att vi faktiskt hade genomfört det mesta ändå, kommenterar Anders.

Hur insatt är konsumenten?

För Trolleås gods del är engagemanget i Klimat & Natur ur olika synvinklar helt självklart men visst finns det funderingar:

– Det enda jag egentligen undrar över är hur konsumenterna ser på detta. Hur insatta är de i förutsättningarna för lantbruket och samtidigt vårt stora engagemang för miljön? Det skulle jag vilja veta mer om, menar Anders.

En passning så god som någon för fortsatta studier och konsumentundersökningar. Klimat & Natur omfattade 2020 drygt 11 000 hektar och Anders tips till dem som funderar över att ansluta sig är att ställa sig några frågor: Är detta något för mig? Är jag tillräckligt intresserad? Känns det som att det gör någon nytta? Vill jag att det ska ge effekt direkt eller känns långsiktigheten tilltalande?

– Men det enklaste och bästa är helt enkelt att prova själv och se hur det går och hur det känns, avslutar Anders.

Text och bild: Hans Jonsson/
Cumulus information

Lantmännens program för framtidens jordbruk med konkreta, klimatsmarta åtgärder i odlingen.

Redan 2015 tog Lantmännen första steget mot en omställning av växtodlingen. Fram till i dag har klimatavtrycket från odlingen av vete enligt programmet minskat med upp till 30 procent, och samtidigt skapat gynnsammare förutsättningar för både sånglärkor och insekter. Detta med fortsatt god avkastning från odlingen och hög kvalitet på spannmålen.

Nya kriterier för hållbar odling

Sedan tidigare innefattar Klimat & Natur klimatsmart växtnäring, precisionsodling, lärkrutor och termiskt behandlat utsäde. Nytt för 2020 var fossilfritt bränsle och blommande zoner som gynnar pollinatörer. Odlingsprogrammet utvecklas kontinuerligt med nya kriterier.

Flera sädeslag

Sedan 2015 odlas vete i programmet, där en av Lantmännens kunder – Polarbröd – varit med från start. Råg odlas sedan 2019 och havre under 2020 bland annat på Trolleånäs.

Produkter i butik

Produkter som ingår i odlingsprogrammet Klimat & Natur är Kungsörnen vetemjöl och rågmjöl i flera varianter. Under 2021 kommer även havregryn från Axa och pannkakor från Kungsörnen att lanseras som Klimat & Natur-produkter.

Termisk behandling

ThermoSeed ingår i Klimat & Natur och är en välkänd biologisk metod för att behandla utsäde. Under 2020 har flera nya ThermoSeed-anläggningar öppnat både i Sverige och på andra håll i Europa.

Anders Malmström, inspektor på Trolleånäs gods vid gårdens tork.

I stället för mässor

När alla sommarens fältmässor ställs in satsar Lantmännen på flera olika aktiviteter som pågår hela sommaren.

Lantmännen Play blir navet för sommarsatsningarna. Här kommer man efter hand att hitta filmer med nyheter och visningar som annars skulle gjorts fysiskt på de stora mässorna i Borgeby och Brunnby. Dessutom satsar man på aktiviteter online via olika sociala kanaler. Satsningarna pågår hela sommaren, inte bara under de dagar då mässorna skulle ha hållits.

Organisationen bakom Borgeby fält dagar planerar för fältvandringar med inbjudna gäster i så grupper under mässdagarna. Även där kommer Lantmännen att synas.

Fältvandring solo

Fältvandring med audioguide är sommarens version av säkra fältvandringar. Det blir en av ersättningarna för sommarens mässor. Lantmännen Lantbruk har sedan tidigare spelat in filmer från flera platser i Sverige. I filmerna kan man se säljare och växtförädlare som beskriver Lantmännens olika sorter och deras bästa egenskaper. I år tillkommer dessutom en helt ny version av fältvandringar – en sorts Fältvandring solo. Lantmännens växtförädlare

Veteförädlare Tina Henriksson brukar guida i fält under Borgebydagarna. I sommar berättar hon om nya sorter via en audioguide i stället.

och säljare kommer att ta plats i en ljudstudio för att beskriva sorterna så väl som möjligt. Du som vill se sorterna i verkligheten söker dig ut till någon av demoodlingarna själv. På plats kan du

sedan skanna av en QR-kod med hjälp av mobiltelefonen och så spelas ljudfilen från växtförädlaren och säljaren upp i din telefon.

Den som vill höra Fältvandring solo

utan att besöka platsen kommer också att kunna göra det. Mer information kommer under våren.

Håll utkik efter nyheter på: lantmannenlantbrukmaskin.se

Lantmännen Play blir navet för sommarsatsningarna.

Nya tag mot kvalitetsproblem

Lantmännen Lantbruk fortsätter arbetet med att se över kvalitetsproblem i spannmålsleveranserna. Ett sällsynt, men svårt, problem är när spannmål, som behandlats med växtskyddsmedel som inte godkännts för grödan, hamnar i silon.

De senaste skördeåren har Lantmännens drabbats av olika kvalitetsproblem direkt kopplade till ett litet

antal inleveranser av spannmål som lett till stor ekonomisk skada.

– I de allra flesta fall handlar det om oavsiktliga misstag. Men om ett parti som blivit behandlat med ett för grödan ej godkänt bekämpningsmedel riskerar man att hela silon blir kontaminerad och får kasseras. Då spelar det ingen roll om det är medvetet eller slarv, konstaterar inköpschefen Per Gerhardsson.

Han konstaterar att sådana fall får negativa effekter både ekonomiskt och i form av skadat förtroende både för Lantmännen och leverantören. Det är en mycket liten andel av leveranserna som har denna typ av kvalitetsproblem,

Här tas spannmålsprover på en leverans i Hammenhög – ett prov för avräkningen och ett för arkivet.

men den lilla andelen kan fortfarande orsaka en stor skada.

I samband med inleverans av spannmål tas prover som delas upp i två delar, en del för avräkning och en del som arkiveras för att användas om det behövs göras någon omanalys av något skäl. Arkivprovet är en säkerhet både för Lantmännen och för lantbrukaren.

– Genom proven kan vi spåra vilken inleverans som orsakat skada, även om en silo har fyllts upp med leveranser

från många olika lantbrukare. Om vi kan spåra vem som orsakat skadan, kommer vi hålla lantbrukaren ekonomiskt ansvarig för den skada som inleveransen har orsakat, säger Per.

Vad kan odlaren göra för att för inte problem ska uppstå?

– Noggrannhet, mer noggrannhet och medvetenhet är a och o!

Förutom grundlig omsorg vid användningen av växtskydd trycker Per

också på vikten av att leverera rätt sort, den som är anmäld för leverans, att använda certifierat utsäde, hålla koll på lagret och hantera spannmålen rätt. Han ger ytterligare några råd för att leveransen ska ske friktionsfritt:

– Ta ut representativa prover på din vara om du levererar under lagerperioden och kontrollera själv varan innan eller i samband med lastning.

Den som upptäcker ett kvalitetsproblem i varan kan med fördel kontakta Lantmännen före leveransen så kan man göra upp en plan för att hantera problemet utan att det får några stora konsekvenser.

Vad mer behöver odlarna tänka på inför leveransen av årets skörd?

– Vi gjorde en översyn av sortimentet förra året som vi rapporterade om i samband med höstutsädesförsäljningen. I år kommer det förändrade mottagningserbjudandet att träda i kraft. Det innebär att det är viktigt att se över var man kan leverera vilken vara inför skörden och vilka kvaliteter man behöver vänta med att leverera till eftersäsongen, avslutar Per.

Text: Helena Holmkrantz

Ny tork i Degernäs

Den norrländska spannmålsodlingen ökar kraftigt. Nu satsar Lantmännen därför på en ny tork i Degernäs utanför Umeå.

– Vi har sett ett ökande behov av lokalt odlad spannmål till foderfabriken i Holmsund och har arbetat aktivt för att gynna den norrländska spannmålsodlingen de senaste åren, säger Per Gerhardsson, inköpschef för spannmål på Lantmännen Lantbruk.

Det finns en logistisk fördel att kunna odla spannmålen närmare foderfabriken och slippa transportera upp den från Mellansverige. Satsningen på den norrländska odlingen har burit frukt och invägningen i Holmsund har mer än fördubblats de senaste åren.

Men den dubbla invägningen har samtidigt skapat behovet av en ny tork, som nu kommer att byggas upp intill den redan befintliga på en gård i Degernäs.

– Vi har samarbetat med en lantbrukare där under ett par år nu och är mycket nöjda med konceptet. Det fungerar bra och är en win-win för båda parter.

Kapaciteten för lagring och mottagning förblir oförändrade, än så länge räcker den till för de volymer som levereras. Men satsningen på att gynna norrländsk odling fortsätter.

– Det är roligt att se en så positiv utveckling i Norrland och vi hoppas så klart att vi ska få se en ökad spannmålsodlingen i området framöver, säger Per.

Utsädesrenseriet i Klintehamn stängs

Utsädesrenseriet i Klintehamn på Gotland planeras att stängas våren 2022. Anledningarna till beslutet är flera, men att utrustningen är gammal och omodern och att volymerna är för små är några avgörande. Gotlands distriktsstyrelse är dock kritisk till beslutet.

Lantmännen har i dagsläget en överkapacitet på utsädesrensning. Förutom Klintehamn finns tre utsädesanläggningar på fastlandet: i Skara, Skänninge och Eslöv. De tre anläggningarna på fastlandet har kapacitet att producera all volym utifrån dagens efterfrågan.

– Logistiskt och kostnadsmissigt är det mer fördelaktigt att behålla anläggningarna på fastlandet.

Att vi stänger ner utsädesrenseriet i Klintehamn betyder inte att vi inte vill satsa på Gotland. Gotland har goda förutsättningar för spannmålsodling och är för oss ett mycket viktigt odlingsområde även i fortsättningen, säger Johannes Åkerblom, växtodlingschef på Lantmännen.

ThermoSeed-behandlat utsäde

För gotlänningarna innebär förändringen enligt Lantmännen Lantbruk ingen skillnad i tillgången på utsäde eller i pris, transportkapaciteten är säkrad och det kommer att finnas ett visst lager i Klintehamn.

På de tre anläggningarna på fastlandet finns ThermoSeed-utrustning vilket gör att gotlänningarna kommer att få tillgång till ThermoSeed-behandlat utsäde. Att Lantmännen ökar andelen

miljövänligt ThermoSeed-behandlat utsäde ligger i linje med koncernens övergripande hållbarhetsstrategi.

– Vår bedömning är att det ur klimat- och miljösynpunkt är bättre att ha full beläggning på färre anläggningar, även om det innebär ett visst ökat transportbehov. Förändringen möjliggör ju också en ökad andel ThermoSeed-behandlat utsäde.

Gotländskt durumvete

Gotland är känt för sin durumveteodling. Ett av Lantmännen Cerealias varumärken, Kungsörnen, marknadsför framgångsrikt sin Gotlandspasta med durumvete från Gotland. Hur går det då med utsäde till durumvete?

– Förändringen i Klintehamn kommer inte att påverka tillgången på durumutsäde på Gotland. Däremot kommer utsädesodlingen av durumvete att ske på fastlandet. Efterfrågan på gotländskt durumvete har inte minskat och vi ser ett fortsatt behov av att det odlas durumvete på Gotland, kommenterar Johannes.

Distriktsstyrelsen kritisk

Distriktsstyrelsen på Gotland har tagit upp frågan till debatt bland annat under föreningsstämman. Man har då ifråga-

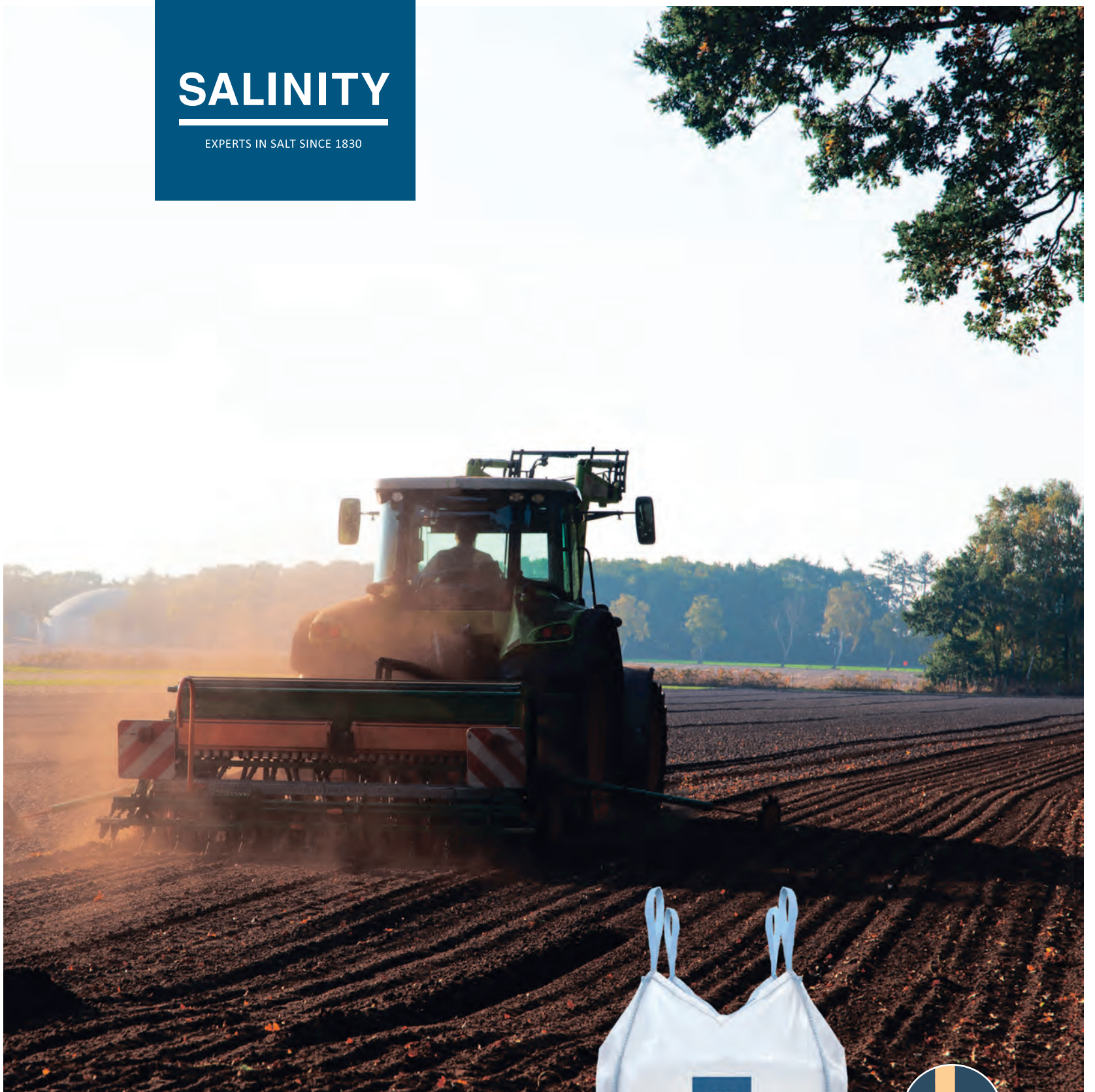

satt hanteringen av beslutet och hade velat vara informerad i ett tidigare skede. I ett tilläggsyrkande i samband med en annan motion tryckte distriktsstyrelsen på vikten av samråd mellan lantbruksdivisionen och medlemsorganisationen. Distriktsstyrelsen har betonat att nedläggningen är ett hårt ekonomiskt slag mot alla utsädesodlare på Gotland. Man är dessutom oroad över om transporter av utsäde kommer att kunna klaras av i rätt tid, eftersom stora delar av transporter behöver ske under sommarsäsongen när färjorna går fulla. Vidare ifrågasätter distriktsstyrelsen om nedläggningen verkligen är den miljövinst Lantbruk talar om och undrar även om det finns kapacitet nog för ett utsädeslager i Klintehamn.

Text: Helena Holmkrantz

SALINITY

EXPERTS IN SALT SINCE 1830

Salt för lantbruket

SALT SOM GÖR GOTT

Från vår anläggning i Falkenberg levererar vi salt till svenska lantbruk. Vi har fodersalt, saltstenar, salt för dammbindning, Besal, snäckskal, urea och bikarbonat.

SALINITY AB

Nellickevägen 20 | 412 63 Göteborg | 031 - 309 25 00
www.salinity.se | info@salinity.com

Rejäl nystart för förädling av ärter

Diana Bengtsson och Tina Henriksson med unika ärtplantor i växthuset på Lantmännens växtförädlingsstation i Svalöv. Plantorna är de allra första korsningarna som om ett cirka decennium kan ge mycket bra sorter för odlare, konsument och industri.

Ett brett förädlingsprogram har startats för att utveckla den svenska ärtodlingen med sikte på framtidens gröna protein. De första korsningarna har gjorts på Lantmännens växtförädlingsstation i Svalöv, korsningar som inom ett decennium ska kunna ge bättre foder-, kok- och konservärter både för odlare och konsument.

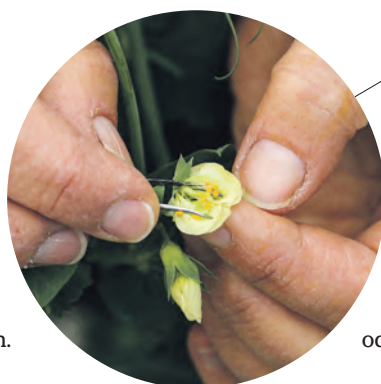
Med ytterst varsam och finkänslig hand skrev Eva Wilson Johansson och Diana Bengtsson historia den 3 mars i år på Lantmännen i Svalöv. I ett av växthuset på den anrika förädlingsstationen gjordes de första korsningarna i det nystartade svenska växtförädlingsprogrammet "Ärtan – garantin för framtidens gröna protein". Korsningar som

om kanske 10 år – vilket är väldigt snabbt i växtförädlingsammanhang – ska ge nya stabila ärtsorter för svenska odlingsförhållanden, som smakar bättre och som har fler användningsområden än dagens sorter.

– Det är verkligen inte ofta man får vara med om att starta ett nytt växtförädlingsprogram, ja faktiskt är det två program – vi har startat ett för åkerbönor också, berättar Diana entusiastiskt.

Ärter är självbefruktande så pollen måste tas bort från moderplantan innan befruktning skett. Samtidigt ska pollen från faderplantan vara i rätt fas för bra befruktning. Ett avancerat precisionsarbete.

Diana har jobbat på Lantmännen sedan 2009, för närvarande som assisterande förädlare och bland annat ansvarig för ärt- och åkerböneprogrammen. Huvudansvarig och gruppchef är Tina Henriksson. Redan 1989 jobbade hon med ärtförädling och har under 30 års tid i Sverige och Storbritannien samlat på sig en enorm erfarenhet inom området. Lika lång erfarenhet – 30 år av pollinering, främst i oljväxter – har Eva Wilson Johansson.

läggs på att hitta plantor som tål både mycket och lite vatten – båda situationerna är lika problematiska i dagens svenska ärtodling.

Fingertoppskänsla

Åter till växthuset i Svalöv. De allra första fröna, föräldrarna till det som komma skall. De såddes den 18 januari och sex veckor senare hade de kommit fram till knoppstadium då förädlingspollinering ska utföras. Ärterna är självpollinerande så man måste aktivt gå in i knopparna och hinna före naturens gång. Det viktigaste är att välja exakt rätt stadium för honblomman:

– Man bedömer det på pollenet, det ska inte vara för torrt då har det redan skett självpollinering, men inte heller svårt att öppna knoppen, för då är inte pistillen mottaglig, betonar både Eva och Diana.

Inte nog med det. Sen måste det matchas mot hanblommorna som ska leverera pollen som ska vara torrt och fertilt. Det är också så att knoppar som ser likadana ut på utsidan, beroende på sort är olika långt komna i den inre utvecklingen. Komplikerat värre med andra ord!

– Men jag gillar verkligen att jobba med det här. Man får ha skarp syn, fin känsla i fingrarna, noggrann och lugn så blir det bra, konstaterar Eva.

Sverige och Chile

Och bra gick det för i slutet av april växer baljorna fint med överlag gott om frön inuti. Så vad händer nu? Jo, skörden planeras till månadsskiftet maj/juni. De skördade fröna, så kallade F1-frön, sås i växthus i augusti. Dess av-

Man får ha skarp syn, fin känsla i fingrarna, var noggrann och lugn då blir det ett bra resultat. Och det har Eva Wilson Johansson, med 30 års erfarenhet av korsning och pollinering i växtförädling.

” Vi drivs starkt av möjligheten nu att satsa mer på ”grönt protein” och att våra ansträngningar förhållandevis snabbt ska komma lantbrukare, konsumenterna och industrin till nytta.

komma F2, sås till våren i fält sen finns det tillräckligt med material för att snabba på förädlingstakten.

– Då kör vi i gång vår ”shuttle breeding”, med uppförökning i Chile på vintern kompletterat med den vanliga förökningen i Sverige på sommaren.

Dessutom genomför vi nya korsningar varje år, berättar Tina.

Brett och smalt, gammalt och nytt

Att på detta sätt samla flera betydande aktörer i svenskt lantbruk kring ett projekt som ska mynna ut i både säkrare sorter i odling och klart bredare och bättre egenskaper för konsument och industri är positivt. Det är fascinerande att man på ett samlat sätt kombinerar marknadssorter och gamla ursprungliga sorter med både traditionell växtförädling av erfarna förädlare och den modernaste DNA-tekniken.

– Vi drivs starkt av möjligheten nu att satsa mer på ”grönt protein” och att våra ansträngningar förhållandevis snabbt ska komma lantbrukare, konsumenterna och industrin till nytta, avslutar Tina.

Text och bild: Hans Jonsson/
Cumulus information

Frön ur kylen

All denna erfarenhet är helt central för att lyckas med växtförädling. Visst har det hänt mycket de senaste åren med avancerad DNA-teknik, men hantverket måste till och det fanns på plats när projektet startade. Men för att starta behövs det också bra sortmaterial för de första korsningarna. Ärter har en lång historia av förädling.

– Vi sparar på ”allt” och nu blev det läge att plocka fram våra genresurser ur kylen från tidigare förädling, berättar Tina förnöjsamt.

Projektet är mycket ambitiöst och omfattar foder-, kok- och konservärt. På fodersidan finns exempelvis sorten Ingrid, men även sorter från Frankrike, Tyskland och Polen används.

– Konservärter blir helt nytt för oss, men kokärter är vi ensamma om i världen, bland annat med sorten Clara konstaterar Tina.

Brett samarbetsprojekt

Innan vi går lite djupare in i förädlings-teknikens subtila finesser på pollennivå så höjer vi blicken. Ärtprojektet är en satsning inom ramen för SLU Grogrund – kompetenscentrum för växtförädling av livsmedelsgrödor. Det är ett samarbete mellan Lantmännen, SLU, FoodHills, Kalmar Ölands Trädgårdskoncept och Sveriges stärkelseproducenter.

Man kommer att samla in cirka 300 olika typer av ärter såväl moderna som lantraser och primitivt frömaterial från runt om i världen. Allt för att hitta det bästa från gammalt och nytt. En viktig del i projektet är även att ta fram så kallade DNA-markörer. Det gör urval av önskvärda egenskaper enklare och snabbare på förädlingen. Särskilt fokus

åtgärder, till exempel kvävegödsling, till behovet på varje plats, förlorar lantbrukaren ekonomiskt och risken för växtnäringens förluster ökar. Projektet Target-N har som mål att skapa rekommendationskartor i satellitdatabaserade beslutsstödsystem för precisionsodling, så att dessa blir effektivare och lättare att använda. Man vill använda tillgängliga fakta för sambandet mellan hur grödan reflekterar ljus i

olika våglängdsband och den ekonomiskt optimala kvävegivan. I ett första steg har man tagit fram Target-N-algoritmen för automatisk kvävegödsling, vilken kan testas redan nu i CropSAT, men projektet kommer att fortsätta ett år till och modellen vidareutvecklas.

Det satellitbildsbaserade systemet CropSAT drivs av Dataväxt, delägt av Lantmännen. Med den nya Target-N-algoritmen krävs

endast att lantbrukaren anger önskad snittgiva, så fördelas den automatiskt enligt satellitbilden.

– Bilden kommer alltså att styra gödnings-spridaren, vilket ger stora fördelar för både lantbrukarens lönsamhet och miljön. Tjänsten är fortsatt under uppbyggnad men det är fritt fram för alla att prova den redan nu i vårt verktyg CropSAT, säger Johan Martinsson på Dataväxt.

Om projektet:

Target-N: Sentinel-2-baserad kväveoptimering, Kristin Piikki och Mats Söderström, SLU; Henrik Stadig, Hushållningssällskapet Västra. Finansiering: Stiftelsen lantbruksforskning samt Dataväxt och Lantmännens Forskningsstiftelse. Mer info på www.slu.se/LADS

Ny algoritm optimerar kvävegivan

Med den nya Target-N-algoritmen, en kvävefördelningsmodell för satellitdata, blir det lättare att optimera kvävegödslingen för Sveriges spannmålsproducenter. En lägre kväveförbrukning på fälten, ökade skördar och mindre risk för liggssäd och utlakning är målet.

I ett effektivt jordbruk som är miljömässigt och ekonomiskt hållbart är precisionsodling en självklarhet. Om man inte optimerar växtodlings-

Louise har koll på vetekvalitet

Spannmål med bra proteinhalt blir bra mjöl. Det är en välkänd sanning, men det stämmer inte alltid. Louise Selga är en av Lantmännens tre industridoktorander och undersöker hur det kommer sig att mjöler som på ytan ser ut att vara likadana ger så olika resultat i bageriet. En av hennes handledare är Jan Poulsen på kvarnen i Vejle. Han ser möjliga konkurrensfördelar av hennes studier.

Vete är ett komplext material och det finns många faktorer som påverkar hur bakresultatet av vetemjålet blir i slutändan. Hur vetet odlats, hur vädret har varit, hur man gödslat och när vetet skördats har betydelse för hur mjölet blir. För industrin är kvaliteten avgörande. Kvarnarna sätter upp specifikationer för till exempel proteininnehåll och man har länge trott att detta räcker för att förutsäga hur mjölet – och i slutändan bakningen – blir. Trots det visar det sig i bageriet att slutresultatet är svårt att förutsäga – mjöler betar sig olika trots att proteininnehållet är detsamma. Louise Selga har kommit halvvägs i sina doktorandstudier, två och ett halvt år återstår för att hitta förklaringen till varför mjölet varierar.

– Även om alla parametrar stämmer i spannmålen, rätt proteinhalt, rätt falltal och så vidare, uppför sig mjölet olika i bakningen. Vi vill få en bättre bild av sammansättningen och bättre kunna förutsäga hur mjölet kommer att bete sig i bakningen, säger hon.

Bättre analyser och bättre kontroll över mjölet vinner alla led på. För kvarnen innebär det nöjdare kunder, mindre variation i produktionen i bageriet och för konsumenten ett bröd som håller jämnare kvalitet. Dessutom kan det innebära tydligare specifikationer för både odlare och förädlare som arbetar med framtidens sorter.

Hur går man då rent praktiskt tillväga för att ta reda varför ett mjöl betar sig som det gör?

Louise har samlat in 200 mjölprover från kvarnarna i Malmö, Strängnäs och den danska kvarnen i Vejle. Proverna analyseras för att se sammansättningen av protein, fiber, lipider (fetter) och skadad stärkelse. Teorin är att det knappast är en parameter som avgör, utan en sammanvägning av flera egenskaper. Upplägget innebär att alla egenskaper ska undersökas och data slås ihop och jämföras för att se sambanden finns.

– Jag vill få fram så bra laboratorieanalyser som möjligt. När alla analyser är gjorda kommer jag att "grotta ner mig" i data och se vad jag kan hitta för samband, säger Louise med ett leende.

Fibrerna har betydelse

Kemiska analyser tar sin rundliga tid och det Louise har kommit längst med när hon nu är halvvägs genom doktorandtiden är fiberanalysen. Finns det några slutsatser att dra redan nu?

” Fibersammansättningen ser ut att ha en viss påverkan på mjölets baktningsegenskaper så mycket kan jag säga. Det är inget man lyckats fastslå tidigare så det är ett framsteg.

Louise Selga, industridoktorand

– Fibersammansättningen ser ut att ha en viss påverkan på mjölets baktningsegenskaper så mycket kan jag säga. Det är inget man lyckats fastslå tidigare så det är ett framsteg. Men exakt hur och hur mycket vet vi inte ännu.

Lipidanalyserna står på tur. Här håller Louise på att sätta upp en metod för att kunna mäta även små mängder på ett tillförlitligt sätt. Lipider är något man arbetat mycket med i havre, eftersom fetthalterna är högre och havre riskerar att härskna under vissa förhållanden. Andelen lipider är väsentligt mindre i vete, men teoretiskt kan de ändå påverka bakresultatet. Frågan är hur mycket.

Glutenhalten har länge betraktats som en avgörande fråga för ett bra vetemjöl. Det är gluten/proteinhalten som varierar mest i vete. Samtidigt visar det sig emellanåt att två mjöler ger olika baktningresultat, trots samma proteinhalt. I höst siktar Louise på att fördjupa sig i glutenproblematiken.

Vad skulle dina analyser kunna få för betydelse för odlaren?

– Än så länge vet vi inte, men teoretiskt skulle det kunna visa sig att höga proteinhalter inte har fullt så stor betydelse för slutresultatet som man hittills trott och då kommer kanske önskemålen från kvarnarna att se annorlunda ut, vilket i sin tur kan påverka specifikationerna för kvarnvet. Det kan i längden också innebära nya förädlingsmål för växtförädlingen.

För att förstärka bilden har några examensarbeten på SLU och Lunds tekniska högskola förts in i projektet. Exjobbarna har i uppgift att analysera degegenskaper från de olika mjölproverna.

De undersöker hur mjölet uppför sig, hur elasticiteten hos degen blir, hur jäsningsen ser ut. De använder en degblandare i laboratorieskala som så mycket som möjligt ska efterlikna en degblandare i ett industriellt bageri.

Tre industridoktorander

SLU:s doktorandprogram LivsID startade 2018 och fokuserar på projekt och frågeställningar som initierats av företag, organisationer, myndigheter och andra intressenter inom livsmedelsområdet. Tio projektidéer valdes ut, varav tre från Lantmännen. De tre projekten handlar om mjöl och bakteknik, vallgräsets kvalitet kopplats till mjölkproduktion och nya användningsmöjligheter för vetekli. Studierna varar fem år och har alltså vid det här laget kommit ungefär halvvägs. De bedrivs på företaget, med finansiellt stöd från SLU.

Vad är fördelen med att utföra forskningen som industridoktorand?

– Jag tror inte att det här projektet hade gått att genomföra utan stödet från industrin. Jag får mycket stöd från Cerealia som hjälpt mig med mjölprover, hjälper mig att tolka analysresultaten och dessutom handleder exjobbarna.

Handledaren ser möjligheter

Jan Poulsen är ansvarig för produktutveckling och teknisk support på Cerealia. Han är en av Louises handledare. För honom är en industridoktorand en jättebra möjlighet att få ny kunskap om mjöl.

– Vi vet både mycket och mycket lite om mjöl. Det handlar mycket om att förstå mjöl! Vi gör många analyser på kvarnen, men samtidigt finns det variationer vi inte kan förklara. Identiska mjölprover kan bete sig olika ute hos kunden. Vi vill kunna förstå vad det är för spannmål som ger bra mjöl, säger Jan.

Han menar att en industridoktorand kan fördjupa sig i ett specifikt område som detta, sådant som man i produktionen helt enkelt inte har tid till.

– En industridoktorand behöver inte prestera i den dagliga verksamheten, utan kan fokusera på en fråga. Visst arbetar vi hela tiden med att förbättra våra produkter inom produktutvecklingen, men vi har inte möjlighet att gå så på djupet.

Vad hoppas ni få ut av doktorandstudien?

– Vi vet inte vad vi får ut av det och om vi kommer att få användning för resultaten, men det vi hoppas är att få en konkurrensfördel. Om vi kan förstå spannmålets egenskaper och hur de påverkar bakningen kan vi bli bättre på att definiera vilken spannmål vi behöver. Om vi kan få jämnare resultat i kvarnen, slipper våra kunder, bagerierna, problem och kan prestera bättre. Det gör att vi får en fördel gentemot konkurrenterna.

Han konstaterar att Louise ses som en integrerad del i allt det arbete som görs kring mjöl. Det är ett tätt samarbete som förhoppningsvis ska leda till framsteg.

– Det handlar hela tiden om kunskap. Ju mer kunskap vi har, desto bättre råd kan vi ge våra kunder. Om vi kan inkludera väl underbyggda råd i vårt samarbete med kunderna blir också priset på det vi säljer, mjölet, av mindre betydelse. Det är en stor konkurrensfördel, avslutar Jan.

Text: Helena Holmkrantz

I Växthuset får nya idéer skjuts framåt

Hållbar nutrition är temat för årets omgång av Växthuset. Det är elfte gången Lantmännens innovationsprogram Växthuset hålls och tio projekt har blivit utvalda bland de många sökande.

Växthuset är ett utbildningsprogram och på samma gång en accelerator som ska ge innovativa idéer skjuts på vägen.

Under programmets gång får deltagarna stöd och råd för att forma sin verksamhet och undersöka hur de kan använda sina idéer för att göra affär av dem.

Temat för årets program, hållbar nutrition, har valts med omsorg – hållbarhet och livsmedel är ett ämne som berör och lockar många.

– Intresset för hållbar livsmedelsförsörjning ökar snabbt, men det finns ännu inte någon gemensamt överenskommen definition av den. Vi vill hitta idéer för livsmedel som är bra både för planeten och för människor och deras hälsa.

Det säger Nina Tuomikangas, som sedan i höstas är ny programansvarig för Växthuset inom Lantmännens forsknings- och utvecklingsavdelning.

Många ansökningar kom in till Växthuset även denna gång och urvalet har gjorts av en styrgrupp som består av

representanter för olika delar av Lantmännen.

– Inför årets upplaga av Växthuset har vi satsat mer än någonsin. Vi har även bjudit in Cerealia och Unibake i projektgruppen för att förstärka livsmedelssidan och arbetat mycket för att hitta mer radikala innovationer som inte finns i våra egna utvecklingsprocesser, förklarar Nina.

Hon poängterar vikten av att hitta hälsosamma och hållbara lösningar som är intressanta för alla.

– Lantmännens mål är ju att utveckla

Ejmunds gård är en av de gotländska producenter som anslutit sig till FarmUp.

FarmUp vill skala upp

Nina Tuomikangas är programansvarig för Växthuset inom Lantmännens forsknings- och utvecklingsavdelning.

Vi vill hitta idéer för livsmedel som är bra både för planeten och för människor och deras hälsa.

hälsosamma, hållbara och naturligtvis välsmakande livsmedel för alla människor, inte bara för de som redan är engagerade såsom övertygade vegetarianer eller hälsoentusiaster. Om vi kan nå alla, kan vi verkligen göra en skillnad!

Hon är nog med att poängtera att det är långt ifrån alla idéer som blir nya affärer i praktiken och bara ett fåtal landar inom Lantmännen. Det handlar inte heller bara om att ta fram nya produkter, utan kan lika mycket handla om tjänster och lösningar av olika problem.

Bland de tio utvalda i år finns allt från idéer kring växtförädling till digitala lösningar.

De som kommit med i programmet kommer nu att få möjlighet att vidareutveckla sina idéer med hjälp av coacher från Lantmännen. I mitten av september är det sedan dags för draknästet, där ett antal av Lantmännens ledare siter med för att bedöma de olika idéerna och deras potential för affärerna.

Texter:
Helena Holmkrantz

Ett av projekten i årets upplaga av Växthuset är det gotländska företaget FarmUp som siktar högt och vill knyta samman lokala livsmedelsproducenter med konsumenterna runt om i landet genom en mobil-app.

FarmUp startades av ett gäng vänner som alla gick utbildning i speldesign i Visby. Det var dock inte något skolprojekt, utan en idé som kom utanför utbildningen och därefter byggts på efter hand.

– Idén är sprungen utifrån tanken att hjälpa aktörer på landsbygden att nå nya målgrupper och nya konsumenter samt öka deras intjäningsgrad, förklarar Michael Degirmen som är en av grundarna till FarmUp.

Sedan de första trevande stegen har idén formerats. Företaget har sju anställda (varav en som jobbar deltid med social media). Huvudkontoret finns på Gotland, men några av de anställda sitter i Stockholm. Hösten 2020 släpptes appen FarmUp. Ett fyrtiotal gotländska matproducenter hade anslutit sig och de första matkassorna kunde levereras till utlämningsställen där kunderna väntade – på Gotland, men även i Stockholm.

I appen kan köparen beställa av de varor som producenterna har att erbjuda. Det går skapa en välfylld matkasse, eftersom man kan köpa av alla anslutna producenter på samma gång. Rotfrukter, potatis och grönsaker, lamm från någon av de många fårgårdarna på ön, knäckebröd från ett lokalt bageri,

drycker, glass och choklad från andra småskaliga producenter.

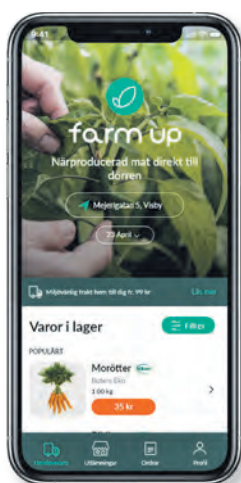
Man betalar med ett kort som knyts till appen. Sin matkasse kan man sedan antingen hämta på ett utlämningsställe eller numera även få levererad hem till dörren.

Att knyta kontakter mellan lokala producenter och konsumenterna för genast tanken till reko-ringarna, som blivit en veritabel folk-rörelse på bara några år över hela landet. Och kopplingen finns.

– Vi löser reko-ringarnas problem, nämligen plattformen. De bygger ju på att konsumenterna gör sina beställningar i Facebookgrupper, men när det blir många blir det otympligt för producenterna. Genom att samla allt i en app gör vi det strukturerat och tydligt. Det gör det lättare både för säljare och köpare.

Varför sökte ni till Växthuset?

– Vi är ett litet team som står inför stora utmaningar. Vi har låtit verksamheten växa sakta, men nu vill vi skala upp tjänsten och etablera oss på många andra orter i Sverige. Vi behöver hjälp att ta oss till nästa nivå. När vi läste om Växthuset kändes det som vårt nästa steg. Att få möjligheten att samarbeta

FarmUp binder samman lokalproducenter med intresserade konsumenterna genom en mobil-app.

Den som handlar sina närproducerade varor via FarmUp kan välja mellan att hämta sin matkasse på ett utlämningsställe, som här i Visby, eller få varorna levererade till sin hemadress.

BILDER: FARMUP

med en så stor aktör som Lantmännen som samlar 20 000 lantbrukare över hela landet, det är klockrent!

Vad hoppas ni uppnå?

– Vi vill ha hjälp att skapa processer för att nå ut till nya platser och nya användare. Det vi har byggt hittills är en miniatyr, men för att få lönsamhet måste vi expandera. Det finns egentligen inga gränser. Hela reko-ringar skulle kunna integreras för enklare administration. Vi kan också skapa mindre utlämningsgrupper för exempelvis fyra gårdar som redan jobbar eller vill jobba ihop.

Michael förklarar att man valt en väg med låga avgifter, för att producenterna ska kunna tjäna så mycket som möjligt på att finnas med i appen. Men för att FarmUp ska nå lönsamhet krävs det att man hittar bra externa samarbetspartners, för att exempelvis klara hemleveranserna, och att man finns på många orter i landet. Tanken är att man runt varje ort ska hitta närproducenter och knyta dem till sig för de lokala konsumenternas räkning.

– Det är en tidsfråga hur snabbt vi

kan expandera. Vi har som internt mål att hitta nya platser varje månad. Just nu står Eskilstuna, Uppsala och någon ort i Halland på tur.

Vilka fördelar finns det för livsmedelsproducenten?

– Producenterna kan lätt nå ut till alla som vill handla närproducerat och slipper en del av administrationen. Vi bidrar också med marknadsföring för producenterna via vår hemsida. Eftersom vår avgift är låg tjänar de mycket på att finnas med i vår lista. I slutet av varje månad får de sedan en försäljningsrapport och månadens försäljning som en klumpsumma.

För konsumenten är det just den samlade bilden som är en stor fördel, överblicken över alla producenter. För många är det också intressant att få maten hemkörd.

– Vi gjorde våra första hemleveranser på ön för någon månad sedan och i Stockholm gick de första leveranserna ut i andra halvan av april. På det sättet vill vi fortsätta och därför hoppas vi på god hjälp i Växthuset, avslutar Michael.

POTATIS EMBALLAGE

NY HEMSIDA!

FOTE GÅRDENS EMBALLAGE LIDKÖPING

Tel 0510-500 29
070-545 00 29
Fax 0510-500 04
leif@fotegarden.se
www.fotegarden.se

Nyvalda på utbildning

Årets nyinvalda förtroendevalda har fått lära sig mer om sina nya uppdrag under våren i samband med två introduktionsutbildningar.

Vid årets distriktsstämmor valdes liksom varje år ett antal nya förtroendevalda in i distriktet från norr till söder. I år har elva nya ledamöter valts in i distriktsstyrelserna och tre i valberedningarna.

Att börja som ny förtroendevald under rådande omständigheter med pandemin är förstås inte optimalt. Inom ramen för ett mentorsprogram får alla nyvalda från och med i år en mentor att bolla frågor och ha ett erfarenhetsutbyte med.

I år har två digitala introduktionsutbildningar hållits under april.

Vid det första tillfället medverkade ordförande Per Lindahl som beskrev vad Lantmännen är för något, vilka olika delar som ingår i koncernen samt måltal och utdelning. Gruppen fick

Tobias Kjellsson (nere t v) gick utbildningen för nyvalda och hade såväl Anna Carlström och Henrik Wahlberg (övre raden) som ordförande Per Lindahl (nere t h) som lärare.

även en inblick i emissionskapitalet och hur man kan handla med sina emissioner av Henrik Wahlberg, koncernstyrelsen.

Medlemschef Anna Carlström berättade om uppdraget som förtroendevald och mål med verksamheten i distriktet.

Vid andra tillfället var det frågor av

det praktiska slaget som lyftes av Cathrine Hannell och Anna Carlström från medlemsavdelningen, frågor som var hittar jag information och verktyg som berör mig som förtroendevald. Senare i höst kommer gruppen att få en utbildning i Lantmännens ekonomi och i att läsa årsredovisning.

Grodden ställde ett par frågor till några av de nyvalda.

Malin Unéus, distrikt Östergötland
Hur ser du på uppdraget förtroendevald och vad fick dig att tacka ja?

Jag ser det som en stor möjlighet att utvecklas och att vara med att påverka beslut som bidrar till att förbättra för våra medlemmars företagande och ekonomi.

Jag utvecklas av att lyssna på andras åsikter och erfarenheter. Att mina åsikter blir hörda i Sveriges största lantbruksföretag gör mig ödmjuk inför uppgiften.

Uppdraget ger mig en chans att både påverka min och andras bönder situation samt att dra mitt lilla strå till stacken för mer svensk mat på borden. Om kooperativet inom Lantmännen ska behållas är det viktigt att det utvecklas till förmån för dess medlemmar. Jag tycker det är ens skyldighet att engagera sig när man blir tillfrågad.

Berätta om dig själv och din verksamhet
Jag jobbar på Källstad Gård som ligger på Östgötaslät-

ten. Gården drivs av min far Björn Andersson. Vi har kycklinguppfödning (slaktkyckling) och brukar cirka 500 hektar växtodling.

Sofia Warefelt, distrikt Halland
Hur ser du på uppdraget som förtroendevald i distriktet och vad var det som fick dig att tacka ja?

Att engagera sig inom kooperationen och nu Lantmännen känns oerhört viktigt. Att kunna vara med och påverka sin egen organisation och att det är medlemmarna som styr tycker

jag är viktigt. Jag har tidigare varit engagerad i LRF ungdomen och när jag fick frågan från Lantmännen kändes det självklart att tacka ja.

Berätta om dig själv och din verksamhet
Jag bor utanför Varberg och driver växtodling ihop med min sambo. Jobbar till vardags som ladugårdsförman på en mjölkgård med 250

kor och 400 ha växtodling.

Josefin Samuelsson, distrikt Dala-Aros
Hur ser du på uppdraget som förtroendevald i distriktet och vad var det som fick dig att tacka ja?

Jag tycker att det är kul att lära mig nya saker och utveckla mig själv. Jag har haft tidigare styrelseuppdrag inom LRF-ungdomen i regionen. Tyckte det skulle var kul med andra styrelseuppdrag om möjligheten fanns och då passade det ju jättebra med Lantmännen när jag fick frågan. Till en början vill jag lära mig mer

om Lantmännen som kooperativ.

Berätta om dig själv och din verksamhet
Jag är 24 år, har pluggat till lantmästare. Jag kommer från en gård med mjölkproduktion i Dalarna. Verksamheten är uppdelad på två gårdar, där jag är ansvarig på den mindre gården drygt 120 årskor (mjölkkor) och mina föräldrar på den större med drygt 300 årskor (mjölkkor). Jag och mina syskon är involverade i som långsiktiga beslut och mål på båda gårdarna. Vid sidan av be-

driver jag och min sambo hans föräldragård med spannmål och kvighotell, ungefär 150 kvigor, dessutom 350 hektar spannmål.

HÅLLBART LANTBRUK

I Agrols miljöserie finns ett brett sortiment av högkvalitativa smörjmedel som är förnybara, biologiskt nedbrytbara och miljögodkända för alla typer av miljöer.

Vi har tagit fram våra produkter tillsammans med maskintillverkarna och genom hårda tester så vi vet att våra produkter klarar miljökrav, den senaste tekniken och ett tufft nordiskt klimat.

Med våra miljöprodukter i din maskin blir lantbruket hållbart för människa, maskin och miljö.

AGROL
LUBRICANTS

DIN MASKIN, VÅRT INTRESSE

www.agrol.se

Lantmännens bästa jobb!

Lantmännen är ett fantastiskt företag som finns både lokalt, regionalt och globalt. Och som bidrar till utvecklingen av det svenska lantbruket dygnets alla timmar. Det ska vi fortsätta med – tillsammans!

Vi satt ner och diskuterade över en äggsmörgås. "Lantmännen behöver en person som ansvarar för ägarkommunikation, att hålla våra förtroendevalda och medlemmar informerade och uppdaterade om vad som händer i företaget kommer vara otroligt viktigt för framtiden" sa Lantmännens kommunikationschef. Sagt och gjort – jag lämnade arbetet som vd för Svenska Ägg och började på Lantmännen 2006, med ansvar för ägarkommunikation.

Om man inte var med då är det nästan omöjligt att förstå att det är samma företag vi talar om. Målet då var att skapa en koncern – och det behövdes – för de olika delarna av koncernen talade knappast med varandra, än mindre ville man se några samarbetsmöjligheter.

Kontakten är roligaste biten

2008 slogs medlemsavdelningen ihop med ägarkommunikationen, jag blev medlemschef och ansvarig för avdelningen för Ägarrelationer. Att vara medlemschef i ett av Sveriges största kooperativa och bondeägda företag är både fantastiskt roligt och ansvarsfullt. Varje år har en cykel med distriktsstämmor, föreningsstämma, förtroenderåd, valberedning och mååånga telefonsamtal. Samtidigt är det roligaste med arbetet just kontakten med alla förtroendevalda – engagerade, kunniga och drivande.

Att planera ett förtroenderåd så att det på bästa sätt gynnar demokrati, delaktighet och diskussion är lika roligt varje gång. Att få bidra med erfarenhet till en nyvald distriktsordförande eller ledamot i valberedningen är ren glädje! Eller kunna förklara för den avgående medlemmen som ringer och meddelar att Lantmännen räknat fel – han har fått ut 100 000 kronor för mycket – att det faktiskt är helt rätt.

Emitterat kapital är en tillgång som fortfarande är delvis okänt.

Öppenhet ger förtroende

Ser man till stora projekt så har de återkommande ägardialogerna varit otroligt intressanta. Allt från Att äga Lantmännen, över Ägardialogen till dagens Medlem 2030. Den öppenhet som funnits, och finns, hos både styrelse och ledning att diskutera komplexa och ibland känsliga frågor har varit väldigt värdefull. Den öppenheten tror jag lagt grunden för ömsesidig respekt och det förtroende styrelse och ledning haft under de senaste åren.

Så har det inte alltid varit. När styrelsen ajournerade stämman för en diskussion om man skulle sitta kvar, eller när förtroenderådet blixtkallades för diskussion om rörlig lön – då var det inte många leenden i bänkraderna.

Det ökande förtroendet har sannolikt ökat i takt med en förbättrad lönsamhet och höjda utdelningar. Men samtalet och engagemanget från styrelse och ledning för medlemsfrågor och medlemmarna tror jag definitivt har bidragit till dagens goda stämning.

Högt till tak, livlig debatt och många synpunkter som möts med respekt skapar spänst – och förtroende.

Inte alla dagar

Efter tolv år har man varit med om både glädje och vedermödor. Jag kan fortfarande se framför mig när jag hade 50 missade samtal på telefonen – medlemmar som var arga och upprörda över kravet på minimiomsättning. Inte gjorde det saken bättre att alla mina kollegor på avdelningen hade minst lika många missade samtal. Ett lysande exempel på bristande kommunikation.

Samtidigt var det ett bevis på den otroligt starka känsla många lantbrukare har för Lantmännen. "Jag har varit med i 20 år och före det min pappa, dessutom har vi haft samma kundnummer hela tiden." Eller damen som tackade för 30 fantastiska år som medlem och bad mig skicka en Lantmännenkasse, "så jag kan marknadsföra oss varje gång jag går och handlar". Hon fick två!

Några saker jag helst inte vill berätta om? Givetvis! Jag vill definitivt inte berätta om när förtroenderådet på besök i Helsingfors körde fel – två gånger och blev två timmar försenade – innan vi kom fram till rätt bageri. Jag var reseledare. Eller när trycket av Grodden ställdes in samma dag som vi skulle gå till tryck för att vi hade "fel" bilder i tidningen. 40 000 exemplar. Dyrt och dumt!

Stolthet och kamratskap

Men mest av allt är det glädje och stolthet. Pirret i magen när föreningsstämman drar igång. Eller när man blir upphämtad i Grästorp inför en distriktsstämma för att åka tvärs över landet till Nässjö nästa dag. Kamratskapen på avdelningen är också unik – avdelningen som aldrig sover. En period hade vi en medarbetare som slog på datorn vid fem på morgonen och någon nattuggla som kopplade ner vid tolv.

Lantmännen är ett fantastiskt företag som finns både lokalt, regionalt och globalt. Och som bidrar till utvecklingen av det svenska lantbruket dygnets alla timmar. Det ska vi fortsätta med – tillsammans!

Text: Anna Carlström, medlemschef

Ny på jobbet!

Jesper Broberg blivande medlemschef på Lantmännen

Jesper Broberg är ny medlemschef på Lantmännen från den 1 juni. Han har de senaste åren varit förbundsdirektör på Hushållningssällskapen, men tar nu över som ansvarig för Lantmännens avdelning för ägarrelationer. En närmare presentation av honom kommer i höst när han hunnit bli lite varm i kläderna, men Groddens läsare får redan nu en hälsning från Jesper:

"Utan lantbruket stannar Sverige! Lantbruk och tillhörande livsmedelsindustri är basnäringar i Sverige och Lantmännen har en ledande position när det gäller attraktionskraft, utveckling och affärer.

När jag börjar i juni kommer jag prioritera att träffa och prata med medlemmar. Jag kommer givetvis också att behöva sätta mig in i Lantmännens affär och organisa-

tion och inte minst lära känna mina nya kollegor.

Jag hoppas kunna bidra med kunskap och erfarenhet från mina tidigare jobb i ett nytt sammanhang och med nya uppgifter.

Det ska bli fantastiskt roligt att börja arbeta på Lantmännen och jag ser fram emot många möten och diskussioner med såväl medlemmar som kollegor."

Vad hörs i dina lurar?

Lantmännen Lantbruks Podd erbjuder en bred kunskapsbank för dig som är intresserad av det senaste inom Lantbruk. Skanna QR-koden och utforska poddens ämnen. Nya avsnitt publiceras löpande.

Framtidens Jordbruk
med Johan Wågstam.

Marknadspodden
med Tamer Umdu.

Strategiförsöken
med Camilla Persson.